

Sentences of the Spiritual Wisdom

dādestān ī mēnōg xrad

دستار مینوگ خرد

The *dādestān ī mēnōg xrad* (also called the *dānāg ud mēnōg xrad* ‘The Wise and the Spiritual Wisdom’) is a Pārsīg book in form of the questions of a wise (*dānāg*) from the Innate Wisdom (*āsn xrad*) who is with Ahura Mazdā. The word *mēnōg xrad* means ‘spiritual wisdom’ or ‘wisdom in the world of thought’ (or, as understood by Nairyōsangh, *paralokīyā buddhiḥ* ‘the other world’s wisdom’). The book was transcribed into Pāzand and translated into Sanskrit by Nairyōsangh. It was translated into Persian and Gujarati by the Parsi priests of Persia and India. There are at least two versions of it in Persian verse, one composed by Marzbān Rāvārī¹, and another by (Dārāb) Hormazyār Frāmarz Sanjāna². There are also many versions of it in Persian prose.³

¹ . Ed. Sachau, « Contributions to the Knowledge of Parsee Literature », JRAS, 4/1, 1870, (229-83), 235-58.

² . Composed in A. Y. 1046 (A. D. 1678). See Ms. Supplément persan 38 (Paris), 1^r-98^v.

³ . Ms. T 86908 (Tehran), 343^r-345^r; Ms. 3766 (Patna), 314^v-315^v; *Dārāb Hormazyār’s Rivāyat*, M.R. Unwālā, II, 1922, 259-66. For another version, see Ms. 3756 (Patna), 1^r-42^v. « The authors of the prose versions are not known. » B. N. Dhabhar, *The Persian Rivīyats of Hormazyār Frāmarz*, Bombay, 1932, 589.

Preface by Nairyōsangh

nāmnā sarvāṅgiśaktyāca sāhāyyenaca svāmino
ahuramajdasya mahājñāninaḥ, śuddhiḥ śubhā bhūyāt, pravṛttiḥ
prasiddhiśca uttamadīneśca mājdaīasnyā, vapuṣica pāṭavaṃ
dīrghaṃ jīvitānca sarveṣāṃ uttamānām uttamamanasām.

iyam pahilavī-ma'inī-ṣarddanāmnī paralokīyā buddhiḥ,
mayā na'irīūsanghena dhavalasutena, pahilavībhāṣāyā
saṃskṛtabhāṣāyām avatāritā, viśama-pārasīkāṣarebhyeśca
avistākṣaraḥ likhitā, śubhaprabodhāya uttamānām śikṣāśrotṛnām
satyacetasām.

praṇāma uttamebhyāśca śuddhamatebhyāḥ satyajihvebhyāḥ
satyasamācārebhyāḥ.

‘Through the name and omnipotence and favour of the lord
Ahura Mazdā, the great wise, may there be purity (/ holiness),
splendour and progress and success of the Daēnā Māzdayasni,
bodily health and long life of all the good (/ excellent) <and>
good-minded.

This Pahlavi (book), called Mēnōg Xrad, ‘wisdom of the
other world’, is translated by me, Nairyōsangh son of Dhaval,
from the Pahlavi language into the Sanskrit language, and
transcribed from the difficult Pārsīg writing into the Avesta
writing, for the agreeable understanding of the good hearers of
the teaching, the true-minded.

Salutation to the good, the pure-thinking, the true-speaking,
the just-acting.’

Text
mādayān

*ped nām ud nirōg ud ayyārīh ī dādār ohrmazd ud
amehrspendān ud hux^v adāyān ud hudāgān yazdān ī mēnōgān ud
yazdān ī gētīgān ped nēk jahišn ud xūb murvāg, nibēsem
dādestān ī mēnōg xrad ped yazdān kām.*

dādestān ī mēnōg xrad

(1) ped nām ud šnāyišn ī vispān-sūd dādār ohrmazd, (2) ud harvisp mēnōg ud gētīg [𐬀𐬀𐬀𐬀] yazdān, (3) ud frahangān frahang, ī dēn ī mazdesn, (4) kē-š ēdōn bunxān ī dānāgīh frāzvīzīdār. u-š (5) ped x^varraḥ ud kām ī do oxān abzōnīgān, āfrāh ī dādār ohrmazd (6) ud harvisp meh-ōzān yazdān, (7) ud pur-āsān⁴ frayādišnīh⁵ (pardazišnīh?) ī yazdān, vāspuhragān cimīg-varzišnān dāngān, (8) pādāšnīhā nōg nōg ō x^vēšēnīdārīh ī xrad, (9) ped stabrīhā nīrmad-vindištīh ī do-oxānīg, ī ō tan ud ruvān bēšazgardum.

1

(10) cōn andar abēzag, abdān abd, abēgumān ud anhangōšīdag veh dēn ī mazdesnān ped gōbišn ī dādār ohrmazd ud spītāmān zardušt ped vas gyāg vizīrēnīd ēsted (11) kū : ōy ī visp-veh dādār ēn dām ped xrad dād, (12) 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 /u-šān vinīrdīhā⁶ ?/ dāštārīh ped xrad. (13) ud asīz (asazišnīg ?)⁷ ud apedyārag hān ī hamē-ud-hamē-ravišnīh anōšagīh nīrmadumandīh abzār ī xrad rāy abāz ō x^vēš kuned.

⁴ . Paz. purāsa, cf. Dk iii, M 132.

⁵ . 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀: pardazašnī: nivṛtti.

⁶ . 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀: avīn gardihā : anālokabhrama.

⁷ . 𐬀𐬀𐬀𐬀: asōzašnī : amṛtyumat.

(51) ud ka vazurg-sūdīh ud arzumandīh ī xrad ped hān
ēvēnag dīd andar ohrmazd ī x^vadāy ud amehrspondān ud mēnōg
xrad spāsdār būd. (52) ud mēnōg xrad ped panāhīh grift. (53)
mēnōg xrad rāy namāz ud peristišn vēš kird kū abārīg
amehrspendān. (54) ud ēn-z dānist kū : hamāg kār ud kirbag ud
kunišn ī frārōn ped nirōg ī xrad ō x^vēš šāyed kirdan. (55) ud
toxšāg abāyed būdan ped hušnūdīh ī mēnōg xrad. (56) ud az hān
frāz ped yazišn ī mēnōg xrad kirdan toxšāgdar būd.

(57) pas az hān mēnōg xrad menišn ud kāmag ī hān dānāg rāy
tan aviš pēdāgēnīd, (58) u-š aviš guft (59) kū : dōst ī stāyīdār veh
az ahlāyīh ī pahlum, (60) āfrāh x^vāh az man, mēnōg xrad, (61)
kū-t rāh-nimāy bavam ō hušnūdīh ī yazdān ud vehān, ud ped
gētīg dārišn ī tan, ud ped mēnōg bōxtārīh ī ruvān.

2

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : cōn šāyed x^vāstan
dārišn ud pedīxīh ī tan jud az zyān ī ruvān, ud bōxtārīh ī ruvān
jud az zyān ī tan ?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū : hān ī az tō keh ped hamtāg
dār, ud hamtāg ped aziš-meh, (5) ud azišmeh ped sālār, ud sālār
ped x^vadāy dār ; (6) ud andar x^vadāyān ēkānag ud framānburdār
ud rāstgōbišn bāš ; (7) ud andar ⁺hamayārān¹² ērdan ud carb ud
hucašm bāš.

(8) spazgīh mā kun (9) kū-t dusravīh ud durvandīh aviš nē
rased. (10) cē guft ēsted (11) kū : spazgīh grāndar kū jādūgīh.
(12) ud andar dušox harv druz dvārišn ō pēš, ud druz ī spazgīh
grān-vināhīh rāy dvārišn ō pas.

(13) āz-kāmagīh mā kun (14) kū-t āz dēv nē frēbed (15) u-t
xīr ī gētīg abēmizag ud hān ī mēnōg vin nē baved.

(16) ⁺xēšmenīh¹³ mā kun. (17) cē mard ka xēšm gīred ēg-iš
kār ud kirbag ud namāz ud peristišn ī yazdān framōš baved (18)
u-š hāmōyēn vināh ud bazag ō menišn ōfted ud dā bē nišastan ī
xēšm (19) hāvand ahrmen guft ēsted.

¹² . ⁺hamayārān: sarvešāṃ sahāyinām.

¹³ . ⁺xēšmenīh: xašmgīnī.

(20) bēš mā bar. (21) cē ōy ī bēšburdār rāmišn ī gētīg ud mēnōg vin baved. (22) u-š kāhišn ō tan ud ruvān ōfted.

(23) varanīgīh mā kun (24) kū-t az x^vēš kunišn zyān ud pašimānīh nē rased.

(25) arešk ī abārōn mā bar (26) kū-t zīndagīh abēmizag nē baved.

(27) nang rāy vināh mā kun. (28) cē nēkīh ud ⁺agrāyīh¹⁴ ud hangadīh ud pādixšāyīh ud hunar ud šāyendagīh nē ped kām ud kunišn ī mardōmān, bē ped brihēnišn ī spihr ud kāmāg ī yazdān baved.

(29) būsāsp mā varz (30) kū-t kār ud kirbag ī abāyed kirdan agird nē māned.

(31) zan ī ped-gōhr vizīn. (32) cē hān veh ī ped abdum husravdar.

(33) drāyān-jōyišnīh mā kun (34) kū-t andar hurdad ud amurdad amehrspend āstār ī grān nē jahed.

(35) višāddvārišnīh mā kun (36) kū-t ped dopāyān ud cahārpāyān zyān, ud ped frazendān vizend nē rased.

(37) amōg (ēmōg?) mā rav (38) kū-t āstār ī grān ō ruvān nē rased.

(39) az pāy pēšār(vār) mā kun (40) kū ped dād ī dēvān griftār nē bavē, (41) u-t hān vināh rāy ⁺dēv(ān) ō dušox nē kišā(n)d.

(42) toxšāg ud peymānīg bāš (43) ud az frārōn-toxšāgīh ī x^vēš x^var, (44) ud yazdān ud vehān bahr kun; (45) u-t ⁺ēd¹⁵ ēdōn-varzīdārīh andar x^vēškārīh mahist kirbag.

(46) az x^vāstag ī kasān mā appar (47) kū-t frārōn toxšāgīh ī x^vēš vin nē baved. (48) cē guft ēsted (49) kū: kē nē az frārōn toxšāgīh ī x^vēš bē az anī tis x^vared ōy ēdōn humānāg cōn kē sar ī mardōmān ped dast dāred, ud mazg ī mardōmān x^vared.

(50) az zan ī kasān pahrixtār bāš. (51) cē-t ēn harv se vin šāyed būdan, ham x^vāstag ud ham tan ud ham ruvān.

¹⁴ . سلسوید (K 43 سلسوید). Cf. Dk viii M 731, KSM 25.

¹⁵ . ۱۳۳ (K 43 ۱۳۳): ē.

(52) abāg dušmenān ped dādestān kuš; (53) abāg dōstān ped pessann ī dōstān rav.

(54) abāg kēnvar mard nibard mā bar, (55) u-š ped tis-iz ēvēnag mā āzār.

(56) abāg āzvar mard hambāy mā bāš, (57) u-š ped sālārīh mā gumār.

(58) abāg spazg mard ō dar ī pādixšāyān mā šav.

(59) abāg dusrav mard peyvann mā kun.

(60) abāg dušāgāh mard hamkār ud hamtōzīg mā bāš.

(61) abāg halag mard pehikār mā kun.

(62) abāg mastōg mard ped rāh mā rav.

(63) az vadgōhr mard abām mā stān.

(64) ped spāsdārīh andar yazdān ud yašt ud niyāyišn ud yazišn ud azbāyišn ud hamuxtārīh ī frahang kirdan toxšāg ud gyānabespār bāš. (65) cē guft ēsted (66) kū: ped jahišnayyārīh ī ped mardōmān xrad veh; (67) ud ped nām x^vāstan ud ruvān bōxtan bavandagmenišnīh veh; (69) ud ped ōstīgān-gōbišnīh dād-nēk¹⁶-barišnīhā rāstīh veh; (70) ud ped kār-raftārīh toxšāgīh veh; (71) ud ped harv kas pediš vistāx būdan avestvārīh veh; (72) ud ped nēkīh-aviš-madārīh spāsdārīh veh; (73) ud ped x^vēstan anērang dāstan peymān-gōbišnīh ped rāh ī rāstīh veh; (74) ud ped abāz dāstan ī ebgad ud pedyārag az x^vēš tan x^vēškārīh veh; (75) ud pēš ī x^vadāyān ud pādixšāyān peymāngōbišnīh, ud ped hanzaman xūb-drenzišnīh veh; (76) ud ped dōstān āsānīh ud menišnīg⁺ dōstīh¹⁷ veh; (77) ud ped hamāl-ō-x^vēš-kirdārīh sōg-dādārīh veh; (78) ud andar azišmehān carbīh ud ērdanīh veh; (79) ud andar aziškehān sāxtārīh ud huēvāzīh veh; (80) ud andar kirdagārān spās-gōbišnīh ud āzādīh-kirdārīh veh; (81) ud andar hamtōhmagān^x humihīh¹⁸ veh; (82) ud andar tandrustīh peymānīg-x^varišnīh ud tan ped kār dāstan veh; (83) ud andar spās-šnāsān kirdārīh veh; (84) ud andar sālārān ēkānagīh ud sūd-x^vāstārīh veh; (85) ud andar ēkānagān ud bannagān nēkdāštārīh ud bīm-nimūdārīh veh; (86) ud andar x^vēš tan kem-

¹⁶ . 𐬰𐬀𐬎𐬎𐬀 (K3, K43 𐬰𐬀𐬎𐬎𐬀): jādangō.

¹⁷ . 𐬀𐬎𐬎𐬀: dōstī: mitratā.

¹⁸ . 𐬀𐬎𐬎𐬀: humatī: sumatatā.

ranz-dāštārīh hunsandīh veh; (87) ud andar sālārīh vehān ped vehīh ud vattarān ped vattarīh bē šnāxtan, vehān pādāšn ud vattarān avvēnišn kirdan veh; (88) ud ped harv gāh ud zamān tan az vināh pahrixtan ud ped kirbagīg kār toxšāg būdan veh; (89) ud ped harv rōz ohrmazd ped dādārīh ud ahrmen ped marnzēnīdārīh menīdan ud andar āyād dāštan veh; (90) ud ped anāzarmīh aviš nē madan x^vēš-tan-šnāsīh veh. (91) ēn hamāg drust ud rāst ud hamgōnag ast; (92) bē x^vēškārīh ud pāduzvānīh azabar ī harv tis.

(93) az uzdeš-peristišnīh ud dēvīzagīh dūr pahrēz. (94) cē pēdāg (95) kū: agar kayhōsrō uzdešzār ī ped var ī cēcist nē kand hād andar ēn se-hazārag ušīdar ud ušīdarmāh ud sōšāns kē jud jud ped harv hazārag sar az avēšān ēk āyed kē harv kār ī gēhān abāz virāyed ud mihrōdruzān ud uzdešperistān ī andar kišvar bē zaned ēg pedyārag ēdōn stahmagdar būd hād kū ristāxēz ud tan ī pasēn kirdan nē šāyist hād.

(96) ped hambār kirdan ī kirbag toxšāg bāš (97) kū-t ped mēnōgān ō frayād rased.

(98) ped ēc nēkīh ī gētīg vistāx mā bāš. (99) cē nēkīh ī gētīg ēdōn humānāg cōn abr (x^vvafr) ī ped absālān rōz āyed kē ped ēc kōf abāz nē pāyed.

(100) vas gētīg-ārāy mā bāš. (101) cē gētīg-ārāy mard mēnōg-višōb baved.

(102) ped xīr ud x^vāstag ī vas vistāx mā bāš. (103) cē-t ped frazām hamāg abāyed hištan.

(104) ped pādixšāyīh vistāx mā bāš. (105) cē-t ped frazām abādixšāy abāyed būdan.

(106) ped āzarm ud grāmīgīh vistāx mā bāš. (107) cē ped mēnōg āzarmīgīh nē frayāded.

(108) ped peyvann ud tōhmag ī vazurg vistāx mā bāš. (109) cē-t ped frazām abestām ō kunišn ī x^vēš baved.

(110) ped zīndagīh vistāx mā bāš. (111) cē-t abdu margīh abar rased, (112) ud nasā sag ud vay kīrēned, (113) ud ⁺ast¹⁹ ō zamīg ōfted. (114) ud dā se rōz-šabān ruvān ped bālēn ī tan nišīyed. (115) ud rōz ī cahārum andar ušbām ped abāgīh ī srōš-

¹⁹ . 𐭠𐭣𐭥𐭩 (K43 𐭠𐭣𐭥𐭩): ast: asthīni.

ahlā ud vāy ī veh ud vahrām ī amāvand hamēstārīh ī astōvihād
ud vāy ī vattar ud frazēšt dēv ud nizēšt dēv duškām-kirdārīh ī
xēšm ī anākkirdār ī xur(vi)druš dā ō cinvad puhl ī buland ī
sahmgen (šaved) kē harv ahlav ud durvand aviš madār, (116) ud
vas hamēstār ānōh pād ēstend, (117) ped anākkāmagīh ī xēšm ī
xurduš ud astōvihād kē hāmōyēn dām ōbāred ud sagrīh nē
dāned. (118) ud meyānjīgīh ī mihr ud srōš ud rašn, (119) ud
tarāzēnīdārīh ī rašn ī rāst (120) ped tarāzūg ī mēnōgān kē ēc
kustag ōgrā nē kuned nē ahlavān rāy ud nē-z durvandān, nē
x^vadāyān rāy ud nē-z dahyubedān; (121) cand mōy-ē tāg bē nē
varded, ud āzarm nē dāred, (122) ud hān ī x^vadāy ud dahyubed
abāg hān ī x^vardagdum mardōm ped dādestān rāst dāred.

(123) ud ka ruvān ī ahlavān ped hān puhl videred, ē frasang
humānāg hān puhl pahnāy baved, (124) ud hān ī ahlav ruvān ped
abāgīh ī srōš ī ahlav bē videred; (125) u-š hān ī x^vēš nēk kunišn
ped kenīg kerb ō pedīrag āyed, (126) ī az harv kenīg-ē ped gēhān
huzihrdar ud veh. (127) ud hān ī ahlav ruvān gōbed (128) kū: “tū
kē hē kē-m hagriz kenīg-ē az tō huzihrdar ud veh ped gētīg nē
dīd?”

(129) ped pesox peyvāzed hān kenīg kerb (130) kū: “an nē
kenīg, bē kunišn ī nēk ī tō ham juvān ī humenišn ī hugōbišn ī
hukunišn ī hudēn. (131) cē tō ka ped gētīg dīd kē dēvīzagīh kird
ēg tū nišast hē u-t yazišn ī yazdān kird. (132) ud ka-t dīd kū kas
kē stahm ud appar kird ud veh-mardōm bēšīd ud tar kird ud
x^vāstag az bazag handuxt, ēg tō stahm ud appar ī x^vēš az dāmān
abāz dāšt; (133) u-t veh mardōm menīd, ud aspanz ud
pedīriftārīh kird, u-t dāšn dād (134) kē az nazdīk frāz mad, ud
kē-z az dūr. u-t x^vāstag-iz az frārōnīh handuxt. (135) ud ka tō dīd
kē drō-dādvarīh ud pārag-stānišnīh kird, u-š gugāyīh ped drō
dād, ēg tū nišast hē, u-t drenzišn ī ⁺rāst ud ⁺frārōn²⁰ guft. (136)
an ham ēd ī tō humat ud hūxt ud huvaršt ī-t menīd ud guft ud
kird. (137) cē ka burzišnīg būd ham, ēg-it burzišnīgdar bē kird
ham. (138) ud ka grāmīg būd ham, ēg-it grāmīgdar bē kird ham.
(139) ud ka x^varrahumand būd ham, ēg-it x^varrahumanttar-z bē
kird ham.”

(140) ud ka az ānōh frāz raved, ēg-iš vād-ē ī hubōy ō pedīrag
āyed ī az hamāg hubōyīh hubōydar. (141) pursed hān ī ahlavān
ruvān az srōš (142) kū: “ēn cē vād ast ī-m hagriz ped gētīg vād ī
ēdōn hubōy ō mārišn nē mad?”

²⁰ رست و فرارون: rāst u frārūn.

(143) ēg srōš ahlav ō hān ī ahlavān ruvān peyvāzed (144) kū:
“ēn vād az vahišt ast kē ēdōn hubōy.”

(145) pas fradum gām ped humat, ud didīgar ped hūxt, ud
sidīgar ped huvaršt abar ⁺ahrāmed²¹, (146) ud cahārum gām bē ō
hān ī asar-rōšnīh ī hamāg-x^vāhrīh abar rased; (147) u-š hāmōyēn
yazdān ud amehrspondān ō pedīrag āyend, (148) ud soxan aziš
pursend (149) kū: “cōn az hān ī sīzumand ī bīmumand ī vas-
anāgīh oxān, ō ēn ī asīz oxān ī apedyārag mad hē juvān ī
humenišn ī hugōbišn ī hukunišn ī hudēn?”

(150) pas ohrmazd ī x^vadāy gōbed (151) kū:”-š mā soxan aziš
pursed. cē az hān ī grāmīg tan judāg, ud ped hān ī bīngen rāh
āmad ēsted. (152) u-š x^varišnān ī x^vaštum, hān ī medyōzarm
rōvn aviš bared (153) kū-š āsāyed ruvān az hān ī se-šabag puhl ī-
š az astōvihād ud abārīg dēvān aviš mad, (154) u-š ped gāh ī
harvisp-pēsīd abar nišāned.”

(155) cōn pēdāg (156) kū: ahlav nar ud nārīg pas az (tan ud
bōy) bē-viderišnīh x^vaštum az x^varišnān [وڪد] mēnōgān yazdān
ahī hān ī medyōzarm rōvn barend, u-š ped gāh ī harvisppēsīd bē
nišānend; (157) dā (ō) hamē hamē-ravišnīh ped harvisp-x^vārīh
ēsted abāg mēnōgān yazdān hamē-ravišnīhā.

(158) ud ka ōy ī durvand mīred, ēg-iš ruvān se rōz-u-šabān
ped nazdīkīh ī kamāl ī ōy durvand dvāred ud griyed (159) kū: “ō
kū šavam ud nūn kē ped panāh gīram?” (160) ud hāmōyēn vināh
ud bazag ī-š ped gētīg kird andar hān se rōz-u-šabān ped cašm
vēned. (161) rōz ī cahārum vizarš dēv āyed ud ruvān ī durvandān
ped hān ī vattar šōn (bann)²² banned; (162) ud ped hamēstārīh ī
srōš ī ahlav nayed dā ō cinvad puhl. (163) ēg rašn ī rāst hān
ruvān ī durvand ped durvandīh āškārag kuned.

(164) pas vizarš dēv hān ī durvandān ruvān gīred, ud
anāzarmīhā ud xēšmkāmagīhā zaned ud vināhed. (165) ud hān ī
durvandān ruvān burzvangīhā griyed ud burāmed, ud vas x^vāyīšn
lābakkarīhā x^vāhed, ud vas kušišn ī gyān-⁺apettūgīhā²³ kuned.
(166) ud ka-š tis-iz kušīdārīh ud lābakkarīh nē cār, u-š az bayān

²¹ . 𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀: ārāmet: niveṣayati.

²² . 𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀: baṇd: bandhaḥ.

²³ . 𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀: apatūihā: aṣaktivrtyā.

ud tan ī pasēn ped vas anāgīh ud pādīfrāh ī ēvēnag ēvēnag ped dušox abāyed būd. (194) pargast kū ānōh x^varišn šāyed x^vard bē⁺pūd hangōšīdag xūn humānāg²⁹.

(195) mēnōg āsnxrad ō dānāg guft (196) kū: ēd ī-t ped dārišn ī tan ud būzišn ī ruvān rāy pursīd, u-m xūbīhā aviš guft, ud handarzēnīd hē. (197) aviš nēk pardaz, ud ped kār dār. (198) cē-t ēd ast mahist rāh ped dārišn ī tan ud būzišn ī ruvān.

3

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : rādīh veh, ayāb rāstīh, (3) ayāb spāsdārīh, ayāb xrad, (4) ayāb bavandag-menišnīh, ayāb hunsandīh ?

(5) mēnōg xrad pāsox kird (6) kū : ped ruvān rādīh, ud ped hamāg gēhān rāstīh, (7) ud andar yazdān spāsdārīh, ud ped tan ī mard xrad, (8) ud ped hamāg kār bavandag-menišnīh, ud ped āsānīh ī tan ud zanišn ī ahrmen ud dēvān hunsandīh veh.

4

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : kirbag-ē kadām meh ud veh?

(3) mēnōg xrad pāsox kird (4) kū : mahist kirbag rādīh ; ud didīgar rāstīh ud x^vēdodah ; (5) ud sidīgar gāhāmbār ; ud cahārum hamāgdēn ; (6) ud panzum yazišn ī yazdān ud aspanz ī kārdāgān kirdan ; (7) ud šašum harv kas rāy nēkīh abāyistan ; (8) ud haftum hucašmīh ped vehān.

²⁹ . (K43) : pūt angōšīda xūn humānā: durgandhiraktapratirūpāni.

5

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : zamīg kadām šāttar ?

(3) mēnōg xrad pāsox kird (4) kū : zamīg hān šāttar kē-š mard ī ahlav ī rāst-gōbišn mānišn pediš kuned ; (5) didīgar kē mān ī ātašān pediš kunend ; (6) sidīgar ka-š gāvān ud gōspendān pediš x^vafsend ; (7) cahārum avarzīd ud anābādān zamīg ka abāz ō varz ud ābādānīh dārend ; (8) panzum kē gilistag ī xrafstarān aziš kanend ; (9) šašum kē yazišn ud rasišn ī yazdān, ud niyāyišn ī vehān, abar baved ; (10) haftum ka hān ī avīrān ābādān kunend ; (11) aštum ka az x^vēšīh ī vattarān ō x^vēšīh ī vehān rased ; (12) nōhum ka bar ud ^xbīz³⁰ ī aziš baved, yazdān ud vehān ud arzānīgān bahr kunend ; (13) dahum kē zōhr ud yazišn pediš kunend.

6

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : zamīg kadām dušrāmdar ?

(3) mēnōg xrad pāsox kird (4) kū : zamīg hān bištār kē dušox pediš kīrrēnīd ēsted ; (5) didīgar ka-š mard ī ahlav ī avināh pediš ōzanend ; (6) sidīgar kē dēv ud druž x^varan (handvaran ?)³¹ pediš kunend ; (7) cahārum kē uzdešzār pediš kunend ; (8) panzum ka mard ī durvand ī anākkirdār mānišn pediš kuned ; (9) šašum ka nasā azēr nigān kird ēsted ; (10) haftum ka xrafstar gilistag pediš dāred ; (11) aštum ka az x^vēšīh ī vehān ō x^vēšīh ī vattarān rased ; (12) nōhum ka hān ī ābādān avīrān kunend ; (13) dahum kē šīvan ud mōyag pediš kunend.

7

³⁰ . ۱۴۹) : bīt : phala.

³¹ . ۱۳۹) (K43 ۱۱۲۳ ۹۱۲۳) : druž haṇdurun : devayašca samavāyam.

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : vahišt cōn ud cand ?
(3) ud hamestagān cōn ud cand ? (4) ud dušox cōn ud cand? (5)
ud ahlavān andar vahišt dādestān, ud nekīh az cē? (6) ud
durvandān andar dušox anāgīh ud pedyārag cē? (7) ud avēšān kē
ped hamestagān hend dādestān cē ud cōn?

(8) mēnōg xrad pesox kird (9) kū : vahišt fradum az star
pāyag dā māh pāyag; (10) didīgar az māh pāyag dā x^varšēd
pāyag; (11) sidīgar az x^varšēd pāyag dā garōdmān kū dādār
ohrmazd abar ništyed; (12) vahišt fradum humat, ud didīgar
hūxt, ud sidīgar hvaršt.

(13) ahlavān andar vahišt azarmān ud amarg ud abīm ud abēš
ud apedyārag hend; (14) ud harv gāh pur-x^varraḥ ud hubōy ud
huras ud pur-rāmišn ud pur-nekīh hend; (15) ud harv zamān vād
ī hubōy ud bōy ī sprahmān humānāg ō pedīrag āyed ī az harv
x^vaštīh x^vaštar, ud az harv hubōyīh hubōydar. (16) u-šān az būd ī
ped vahišt sagrīh nēst. (17) u-šān nišast ud ravišn ud vēnišn ud
rāmišn abāg yazdān ud amehrspendān ud ahlavān dā hamē ud
hamē-ravišnīh.

(18) hamestagān rāy pēdāg kū az zamīg dā star pāyag; (19)
ud bē sarmāg ud garmāg enyā-šān tis-iz pedyārag nēst.

(20) dušox fradum dušmat, ud didīgar dušūxt, ud sidīgar
dušvaršt; (21) cahārum gām durvand mardōm ō hān ī tārigdum
dušox rased; (22) u-š frāz ō nazdīgīh ī ahrmen ī durvand nayend.
(23) u-š ahrmen ud dēvān afsōs ud riyahrīh pediš kunend (24)
kū: -t az ohrmazd ud amehrspendān ud vahišt ī hubōy ī huras cē
mustagarīh būd ka-t ō vēnišn ī amā ud dušox ī tārig āyāst (25)
ka-t amā anāgīh pediš kunem ud nē āmurzem ud dagrzamān
anāgīh vēnē? (26) u-š pas pādīfrāh ud anāgīh gōnag gōnag pediš
kunend.

(27) ud ast gyāg kū ped sardīh ēdōn cōn hān ī sarttum snixr
(ēx)³² ud vafr; (28) ud ast gyāg kū ped garmīh ēdōn cōn hān ī
garmdum ud sōzāgdum ātaš; (29) ud ast gyāg kū-šān xrafstar
ēdōn kīrrenend cōn sag astoxān; (30) ud ast gyāg kū ped
gennagīh ēdōn kū bē larzend ud bē ōftend; (31) ud hamvār-šān
tārikīh ēdōn humānāg cōn ka ped dast bē šāyed griftan.

³² . 𐬵𐬀𐬎𐬎𐬎: yah: himaṃ.

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : ohrmazd ēn dām ud dahišn cōn ud ped cē ēvēnag dād ? (3) u-š amehrspondān ud mēnōg xrad cōn ud ped cē ēvēnag tāšīd ud dād ? (4) ud ahrmen ī durvand dēvān ud druzān ud abārīg-iz višūdagān cōn višūd hend ? (5) ud harv nēkīh ud juttarīh ō mardōmān ud abārīg-iz dāmān cōn rased ? (6) ud tis ī baxt ēsted vardēnīdan šāyed ayāb nē ?

(7) mēnōg xrad pesox kird (8) kū : dādār ohrmazd ēn dām ud dahišn ud amehrspondān ud mēnōg xrad az hān ī x^vēš rōšnīh ud ped āfrīn ī zurvān ī akanārag brihēnīd. (9) ēd rāy cē zurvān ī akanārag azarmān ud amarg ud adard ud asōhišn ud apuyīšn ud apedyārag, ud dā hamē-ud-hamē-ravišnīh ēc kas bē stadan, ud az x^vēškārīh + abādixšāy kirdan nē tuvān.

(10) ud ahrmen ī durvand dēvān ud druzān ud abārīg-iz višūdagān az kūnmarz ī x^vēš višūd ; (11) u-š nō-hazār zimestān ped zamān ī akanārag abāg ohrmazd peymān kird ; (12) ud dā bavandag bē būdan ēc kas vardēnīdan ud juttar kirdan nē šāyed. (13) ud ka nō-hazār sāl bavandag būd ahrmen bē agārīhed, (14) ud srōš-ahlā xēšm bē zaned ; (15) ud mihr ud zurvān ī akanārag, ud mēnōg dādestān kē ped ēc kas nē druzed, ud baxt ud bayōbaxt, hāmōyēn dām ud dahišn ī ahrmen ud ped abdumīh āz-iz dēv bē zanend. (16) ud hamāg dām ud dahišn ī ohrmazd apedyārag ēdōn abāz baved cōn hān ī-š ped fradumīh brihēnīd ud dād.

(17) harv nēkīh ud juttarīh (vattarīh)³³ ī ō mardōmān ud abārīg-iz dāmān rased ped haftān ud dvāzdahān rased. (18) ud hān ī dvāzdah axtar cōn ped dēn dvāzdah spāhbed ī az kustag ī ohrmazd (guft ēst<ed>) ; (19) ud hān ī haft abāxtar haft spāhbed ī az kustag ī ahrmen guft ēsted. (20) ud harvisp dām ud dahišn, ōy haft abāxtarān tarvēnend ud ō margīh ud harv anāgīh abespārend ; (21) ud cōn avēšān dvāzdah axtar (ud haft abāxtar) brihēnāg ud rāyēnāg ī gēhān hend.

³³ . 𐬯𐬀𐬎𐬎𐬀: vatarī : aśubha.

(22) ohrmazd nekīh-kāmag, ud hagriz anāgīh nē pedīred ud nē sahed. (23) ahrmen anāgīh-kāmag, ud tis-iz nekīh nē mened ud nē pedīred. (24) ohrmazd ka-š kāmed ped dām ī ahrmen, ud ahrmen-z ast ī ka-š kāmed ped dām ī ohrmazd vardēnīdan tuvān ; (25) bē ēdōn tuvān vardēnīdan kū ped frazāmgārīh ohrmazd zyān nē baved, (26) cē frazām pērōzīh ohrmazd x^vēš. (27) cē pēdāg kū ohrmazd jim ud frēdōn ud kayus ahōš dād hend, (28) ud ahrmen ēdōn vardēnīdan cōn āšnāg ; (29) ud ahrmen bēvarasp ud frāsyāk ud aleksander ēdōn sahist kū anōšag hend ; (30) ohrmazd ō meh-sūdīh ēdōn vardēnīd cōn hān ī pēdāg.

9

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : kišvar ō kišvar šāyed šudan ayāb nē ? (3) ud asmān az cē gōhr kird ēsted ? (4) ud gumēzišn ī āb andar zamīg cōn ud ped cē ēvēnag ?

(5) mēnōg xrad pesox kird (6) kū : az kišvar ō kišvar bē ped parvānagīh ī yazdān ayāb (parvānagīh ī) dēvān enyā šudan nē šāyed.

(7) ud asmān az gōhr ī x^vēnāhan kird ēsted cōn almās-iz x^vānend.

(8) ud gumēzišn ī āb andar zamīg ēdōn cōn xūn andar tan ī mardōmān.

10

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : ahrmen ī durvand u-š dēvān ud višūdagān, abāg ohrmazd ud amehrspeḍdān, tis-iz āštīh ud dōšārm, ēk abāg did būdan šāyed ayāb nē ?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū : ped ēc mar-z būdan nē šāyed. (5) cē ahrmen mihōxt ī vad mened, u-š kār xēšm ud kēn ud anāštīh ; (6) ud ohrmazd ahlāyīh mened, u-š kār kirbag ud vehīh ud rāstīh. (7) ud harv tis vardēnīdan šāyed bē gōhr ī nēk ud vad. (8) ud gōhr ī nēk ped tis-iz cārag ō vattarīh, ud gōhr ī vad ped ēc ēvēnag ō vehīh vardēnīdan nē šāyed. (9) ohrmazd nēk-gōhrīh rāy ēc vattarīh ud ⁺drōzanīh nē pessanned ; (10) ud ahrmen vadgōhrīh rāy ēc vehīh ud rāstīh nē pedīred ; (11) u-šan ēd rāy, ēk abāg did tis-iz āštīh ud dōšārm būdan nē šāyed.

11

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : xrad veh, ayāb hunar, ayāb vehīh ?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū : xrad kē-š vehīh nē abāg, ped xrad nē dārišn ; (5) ud hunar kē-š xrad nē abāg, ped hunar nē dārišn.

12

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : cē rāy ka xīr ī mēnōg ēdōn rāst, hān ī gētīg ēdōn drōv baxt ēsted ?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū : xīr ī gētīg ped bundahišnīh ēdōn rāst baxt ēsted cōn hān ī mēnōg ; (5) ud dādār ohrmazd hāmōyēn nēkīh ī ped ēn dām ud dahišn ō bun ī mihr ud māh ud avēšān dvāzdah axtar ī az dēn dvāzdah spāhbed guft ēsted kird. (6) ud avēšān-z rāstīhā ud ⁺sazāgīhā³⁴ baxtan rāy az ohrmazd pedīrift.

³⁴ . ۳۳۳۳ : sažāihā : yathānurūpatayā.

x^vadāyīh ud pādixšāyīh ī vištāsp ī šāhān šāh (15) kē-š dēn drust ud rāst ī ped gōbišn ī dādār ohrmazd, abēgumānīhā ud ēvarīhā dānistan rāy, az ēvtāg zardušt ī spitāmān, frāz pedīrift, (16) kē harv ēvēnag xīr ī gētīg ud mēnōg az dēn ī veh ī mazdesnān, rōšn ud gōvizār ud abēgumān pēdāgīhed. (17) enyā ēc vurravišn nēst kē-š xīr ī gētīg ud mēnōg ēdōn gōvizār ud rōšn pediš šāyed ayāftan ud dānistan ; (18) bē vēš-vinaftagīh³⁶ rāy, āgištag³⁷ ud pēcīdag ōn hend kū-šān gōbišn ī bun ō meyān, ud meyān ō frazām, abēr ahumānāg.

14

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : panāh kadām drubuštār ? (3) ud dōst kadām veh ? (4) ud nāmburdār kadām veh ? (5) ud rāmišnayyār kadām veh ? (6) ud x^vāstag kadām x^vaštar ? (7) ud rāmišn ī az harv rāmišn frāzdum kadām ?

(8) mēnōg xrad pesox kird (9) kū : panāh ī yazdān drubuštār ; (10) ud dōst brād ī nēk veh ; (11) ud nāmburdār frazend ī nēk ud dēnburdār veh ; (12) ud rāmišnayyār zan ī nēk ī huxēm veh ; (13) ud x^vāstag hān veh ud x^vaštar ī az frārōnīh handuxt ēsted ud abāg kār ud kirbag x^vared ud dāred ; (14) ud rāmišn ī az harv rāmišn frāzdar tandrustīh ud abēbīmīh ud husravīh ud ahlāyīh veh.

15

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : driyušīh veh, ayāb tuvāngarīh, ayāb pādixšāyīh ?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū : driyušīh ped frōnīh veh kū tuvāngarīh ī az xīr ī kasān. (5) cē guft ēsted (6) kū : ōy-iz ī

³⁶ . 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 (K43 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥) : vīnaftāi : ālokanatva.

³⁷ . 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 (K43 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥) : xasasta : jaḍībhūta.

driyuštum ud armēštum kas, hamē ka-š menišn ud gōbišn ud kunišn ī frārōn ped kār ī yazdān dāred, az harv kār ud kirbag ī mardōmān andar gēhān kunend, ōy-iz dādīhā bahr andar baved. (7) ōy-iz ī tuvāngar ī vas-x^vāstag mard ka x^vāstag nē az frārōnīh kird ēsted, ka ped kār ud kirbag ud ahlavdād uzēnag kuned, ēg-iš kirbag x^vēš nē baved ; (8) cē kirbag ōy x^vēš kē aziš appurd ēsted. (9) bē ōy ī vasx^vāstag mard kē-š az frārōn-toxšāgīh handuxt ēsted, ud abāg kār ud kirbag ud rāmišn x^vared ud dāred aziš veh nēst ; (10) cē hān ped pahlum abāyed dāštan ; (11) ^xōy meh ud veh ud pahlumdar.

(12) ud hān-z ī pādixšāyīh rāy gōbend (13) kū : kē ped deh-ē ^xhupādixšā veh kū kē ped kišvar-ē ⁺dušpādixšā. (14) cē dādār ohrmazd pānagīh-kirdārīh ī dāmān rāy hupādixšāyīh dād ; (15) ud ahrmen durvand dušpādixšāyīh ped pedyārag ī hupādixšāyīh dād ēsted.

(16) hupādixšāyīh hān baved kē šahr ābādān, ud driyušān abēmust, ud dād ud ēvēn rāst dāred ud framāyed, (17) ud dād ud ēvēn ī abārōn spōzed ; (18) ud āb ud ātaš xūb ped ēvēn (dāred) ; (19) ud yazišn ī yazdān, ud kār ud kirbag, ped ravāg dāred ; (20) ud drāyišn ayyārumandīh ud jādaggōbīh kuned ; (21) ud dēn ī veh ī mazdesnān rāy, tan ud hān-z ī x^vēš gyān, bē abespāred. (22) ud agar ast kas kē az rāh ī yazdān bē ēsted, ēg-iš virāyišn pediš kirdan framāyed, (23) u-š griftār kuned, ud abāz ō rāh ī yazdān āvared ; (24) ud az x^vāstag ī-š ast, bahr ī yazdān ud arzānīgān ud kirbag driyušān bē baxšed ; (25) ud tan, ruvān rāy, bē abespāred. (26) hupādixšā ī ped hān ēvēnag, hamtāg ī yazdān ud amehrspendān guft ēsted.

(27) dušpādixšāyīh hān baved (28) kē dād ud ēvēn ī rāst ud frārōn višōbed, (29) ud stahm ud appar ud adādestānīh andar kār āvared ; (30) ud xīr ī mēnōg višōbed ; (31) ud kār ud kirbag, ped abandīh dāred ; (32) ud kirbakkar mardōm az kirbag kirdan abāz dāred ; (33) ud pediš vizend-kirdār baved. (34) u-š hāmōyēn handāzišn ō tan ī x^vēš, (35) ud ārāyišn ī xīr ī gētīg, (36) ud hangadīh ud burzišn ī vattarān, (37) ud zanišn ud avvēnišn ī vehān, (38) ud abesihēnišn ī driyušān. (39) dušpādixšā ped hān ēvēnag hamtāg ī ahrmen ud dēvān guft ēsted.

(30) ōy ī vadgōhr mard ka may x^vāred x^vēš tan az peymān frāy mened ud dāred; (31) ud abāg hamālān nibard bared, ud cērīh nimāyed, ud afsōs ud riyahrīh kuned; (32) ud veh mardōm tar kuned; (33) ud zan ud frazend ud mizdvar ud bannag ud peristār ī x^vēš bēšed; (34) ud x^varan ī vehān višōbed; (35) ud āštīh bē bared, ud anāštīh andar āvared.

(36) bē harv kas, ped peymān x^vārdan ī may, ušiyār abāyed būdan; (37) cē az peymān x^vārdan ī may ēn and nekīh aviš rased: (38) cē x^varišn gugāred, (39) ud ātaš abrōzed; (40) <xrad> ud uš ud vīr ud tōhm ud xūn abzāyed; (41) ud bēš spōzed; (42) ud gōnag abrōzed; (43) ud tis ī framuš āyād kuned; (44) ud vehīh ped menišn gāh gīred; (45) ud vēnišn ī cašm, ud ašnavišn ī gōš, ud guftārīh ī uzvān abzāyed; (46) ud kār ī kirdan ud rāyēnīdan abāyed, ravāgdar baved; (47) ud ped ⁺bāliš³⁹-gāh, x^vaš x^vafsed ud sabuk āxēzed; (48) u-š hān bahrag rāy, husravīh ō tan ud ahlāyīh (ahlavīh?) ō ruvān⁴⁰, ud pessann-z ī vehān abar rased.

(49) ud kē may frāy az peymān x^vāred, ēn and āhōg pediš pēdāg baved: (50) cē-š xrad ud uš ud vīr ud tōhm ud xūn kāhed; (51) jagar vināhed, ud vēmārīh handōzed; (52) gōnag vardēned; (53) ud zōr ud pettūgīh kāhed; (54) namāz ud stāyišn ī yazdān framuš baved; (55) ud vēnišn ī cašm, ud ašnavišn ī gōš, ud guftārīh ī uzvān kem baved; (56) hurdad ud amurdad bēšed; (57) ud būšāsp kāmag varzed; (58) u-š hān ī guftan ud kirdan abāyed, agird māned; (59) ped dušvārīh x^vafsed, ud ax^vaštīh āxēzed; (60) hān bahrag rāy, x^vēš tan ud zan ud frazend ud dōst ud x^vēšāvand bišt ud dušrām; (61) ud mustabarmānd ud ^xdušmenyād⁴¹; (62) ud yazdān aziš nē hušnūd; (63) u-š dusravīh ō tan, ud durvandīh ō ruvān rased.

(64) az peymōzan ī mardōmān dārend ud peymōzend, ped tan parnigān, ud ped ruvān pambag veh. (65) ēd rāy cē parnigān az xrafstar baved; (66) ud pambag parvarišn az āb, ud rōyišn az zamīg, ud ped xīr ī ruvān meh ud veh ud arzumanttar guft ēsted.

³⁹ . رسلو (var. رسو): x^vaftan: śayana.

⁴⁰ . → Dk iii M 160 ahlavīh ī-šān ruvān.

⁴¹ . رسلو رسو: dušman: šāt.

(1) pūrsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : ped pādixšāyīh tis-ē cē sūdumanttar ud cē zyāngārdar?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū : pādixšāyān rāy tis-ē hampursagīh ī aby dānāgān ud vehān sūdumanttar; (5) u-šān gōbišn ud hampursagīh ī abāg spazgān ud dosoxanān zyāngārdar.

21

(1) pūrsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : gētīg-ārāy ud mēnōg-višōb mard frazām cē? (3) ōy ī afsōsgar mard frazām cē? (4) ud ōy ī ax^vēškār mard frazām cē? (5) ud ōy ī kēnvar mard frazām cē? (6) ud ōy ī ašgahān mard frazām cē? (7) ud ōy ī mihōxt-menišn mard frazām cē? (8) ud ōy ī tarmenišn frazām cē?

(9) mēnōg xrad pesox kird (10) kū : ōy ī gētīgārāy ud mēnōgvišōb mard, andar pādifrāh ī stwš ēdōn tabāhīhed cōn ātaš ī vaxšendag ka-š āb abar rased.

(11) ōy ī afsōsgar mard ped tan ud ruvān x^varra nē baved; (12) ud harv bār ka zafar abāz kuned, ēgiš durvandīh abzāyed; (13) u-š harv druz ped tan ēdōn mehmān bavend kū-š ēc vehīh ō tan nē hilend; (14) ud vehān riyahrīh ud vattarān stāyišn kunend; (15) u-š ped gētīg tan dusrav ud <ped> mēnōg ruvān durvand baved; (16) u-š andar dušox pādifrāh kirdan rāy bē ōy ī afsōsgar druz abespārend, (17) ud ōy druz ped harv pādifrāh afsōs-ē ud riyahrīh-ē pediš kuned.

(18) ud ōy ī ax^vēškār mard, jud-iz (/ juz) az durvandīh, vas ka ped gētīg (anāgīh ud) margīh⁴⁴ abar rased, u-š az did x^vaš zāyed.⁴⁵

⁴⁴ . اناءى و مرگى: anāi u margī: vighāto mrtyušca.

⁴⁵ . واز ديد خواس زاييد: vaš ēž a diṭ x^vaš zāēt: tasya tasmāt dvityam sukham jāyate.
→ 26.10.

(19) ōy ī kēnvar mard puhl ī ped ruvān grāndar kū abārīg durvandān ī ped dušox. (20) ēd rāy cē kēn ped peyvann raved; (21) ud harv vināh virāstan veh šāyed kū kēn, (22) cē kēn ped peyvann bē māned; (23) ud ast ī ka dā fraškird peyvanned, (24) cē az (ēn) abēzag dēn rōšn pēdāg (25) kū: ⁺anērīh⁴⁶ ī hrōmāyīgān ud turkān-z abāg ērānagān bun az hān kēn būd ī-šān ped ōzadan ī ērēz kišt (zād)⁴⁷, (26) ud dā fraškird hamē peyvanned.

(27) ōy ī ašgahān mard anarzānīgdum az mardōmān guft ēsted. (28) cē az dēn pēdāg (29) kū: dādār ohrmazd ōy ī ⁺ašgahān mardōm rāy jōrdāy nē brihēnīd. (30) ud ōy ī ašgahān mardōm rāy ēgiš tis ped dāšn ud ahlavdād nē dahišn, (31) u-š aspanz ud pedīruftārīh nē kunišn. (32) ēd rāy cē hān x^varišn ī mardōm ī ašgahān x^vared, az abārōnīh ud adādestānīh x^vared, (33) u-š ašgahānīh ud adādestān-x^varišnīh rāy ēgiš tan dusrav ud ruvān durvand baved.

(34) ōy ī mihōxt-menišn mard ped vehān ēdōn varumand cōn ped vattarān; (35) ud ped xīr ī mēnōg ud gētīg, ud pez īzišn ud azbāyišn ud peristišn ī yazdān varumand; (36) u-š hān bahrag rāy yazdān ud amehrspendān īzišn ud azbāyišn ī ōy kuned kem pedīrend, (37) ud āyaft-iz ī x^vāhed aviš kem dahend, (38) ud ped dahan ī ⁺vehān hamvār dusrav; (39) u-š ruvān durvand baved.

(40) ud ōy ī tarmenišn mard dōst andak, u-š dušmen vas; (41) ud dāšn-z ī ō kas dahend, ud īzišn-z ī yazdān rāy kuned, ⁺tarmenišnīh rāy kem pedīrend, (42) ud āyaft-iz ī x^vāhed kem dahend. (43) u-š andar dušox, pādifrāh ī ped ruvān kirdan rāy, ō druz ī tarmenišnīh abespārend, (44) ud druz ī tarmenišnīh gōnag gōnag pādifrāh pediš kuned, ud nē āsāyed.

22

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : ped toxšāgīh xīr ud x^vāstag ī gētīg ō x^vēš šāyed kirdan ayāb nē?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū : ped toxšāgīh hān nēkīh ī nē brihēnīd ēsted ō x^vēš kirdan nē šāyed; (5) bē hān ī brihēnīd ēsted, toxšāgīh rāy, ahī bē rased. (6) bē toxšāgīh, ka-š zamān ē

⁴⁶ . سوسرین: anērī: anādešacaratā.

⁴⁷ . کلوه ۱۱۴۱: zāt: sanātaḥ.

abāg, ped gētīg abēbar, bē pas-iz ped mēnōg ō frayād rased, ud ped tarāzūg abzāyed.

23

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : ped xrad ud dānāgīh abāg brih kušīdan šāyed ayāb nē?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū : abāg-iz tagīgīh ud zōrumandīh ī xrad ud dānāgīh, pas-iz abāg brih kušīdan nē šāyed. (5) cē ka brihēnišn ped nekīh ayāb ped juttarīh frāz rased, dānāg ped kār viyābān baved, ud dušāgāh kārāgāh; (6) ud vaddil dilīr, ud dilīr vaddil; (7) ud toxšāg ašgahān, ud ašgahān toxšāg kuned. (8) ēdōn cōn ped hān tis ī brihēnīd ēsted, vahānag pediš andar āyed, (9) ud abārīg harv tis bē spōzed.

24

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : āyaft-x^vāstārīh ud kirbag-varzīdārīh ud arzānīgīh rāy yazdān ō mardōmān did-iz tis baxšend ayāb nē?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū : baxšend. (5) cē ēdōn cōn gōbend kū: baxt ud bayōbaxt. (6) ēg ⁺baxt hān baved ī az fradumīh baxt ēsted; (7) ud bayōbaxt hān ī did-iz baxšend. (8) bē yazdān hān baxšišn ēd rāy kem kunend ud ped mēnōg pēdāgēnend, (9) cē ahrmen-z ī durvand, ped hān vahānag ud ped nirōg ī haft abāxtar, x^vāstag ud abārīg-iz harv nekīh ī gētīg az vehān ud arzānīgān ⁺appared ud ō vattarān ud anarzānīgān abērdar ⁺baxšed.

25

(34) ud az azi-dahāk bēvarasp ud guzastag frāsyāk ī tūr sūd ēn būd (35) kū: agar x^vadāyīh ō bēvarasp ud frāsyāk nē mad ⁺hē⁵³, ēg guzastag gennāg mēnōg hān x^vadāyīh bē ō xēšm dād hē; (36) ud ka bē ō xēšm mad hē, dā ristāxēz ud tan ī pasēn nē ⁺šāyist hē aziš bē stadan, (37) ēd rāy cē-š tanumandīh nēst.

(38) ud az frēdōn sūd ēn būd: (39) cōn zadan ud bastan ī azidahāk bēvarasp ī ēdōn grān-vināh; (40) u-š anīz vas māzandar dēv zad, ud az kišvar ī x^vanirah bē kird.

(41) ud az manušcihr sūd ēn būd (42) kū: -š salm ud tūz ped kēn ī ērēz ī-š niyāg būd (bē ōzad), (43) ud pedyāragīh az gēhān abāz dāšt. (44) ud az zamīg ī pedišx^vārgar dā bun -ī- gōzag⁵⁴, cōn frāsyāk grift ēstād, ped peymān az frāsyāk abāz stad, ō x^vēšīh ī ērānšahr āvurd; ud abzūdan ī zreh ī kānse cōn frāsyāk bē spurd, u-š āb aziš bē kird.

(45) ud az kay-kavād sūd ēn būd (46) kū: andar gēhān spāsdārīh būd, (47) u-š x^vadāyīh xūb kird, (48) ud peyvann ud tōhmag ī kayān az ōy abāz raft.

(49) ud az sām sūd ēn būd (50) kū-š mār ī sruvar ud gurg ī kabōd kē pehin-z x^vānend, ud dēv ī ābīg gandarb, ud murv ī kamak, ud dēv ī viyābānīg bē ōzad; (51) ud anīz vas kār ī vazurg ud arzumand kird; (52) ud vas pedyārag az gēhān abāz dāšt; (53) ī ka, pargast, az avēšān pedyāragān ēk abāz mānd hē, ristāxēz ud tan ī pasēn kirdan nē šāyist hē.

(54) ud az kayus sūd ēn būd (55) kū: cōn syāvaxš az tan ī ōy brihēnīd; (56) ud anīz vas kirdagān aziš raft.

(57) ud az syāvaxš sūd ēd būd: (58) cōn zāyišn ī kayhōsrō, ud kirdan ī kangdiz.

(59) ud az kayhōsrō sūd ēn būd: (60) cōn ōzadan ī frāsyāk, (61) ud kandan ī uzdēsžār ī ped var ī cēcist, (62) ud vinārdan ī kangdiz, (63) ud rist-ārāstār sōšāns ī pērōzgar rist-āxēzišnīh ī ped tan ī pasēn ayyārīh ī ōy rāy veh tuvān kirdan.

(64) ud az kay-luhrāsp sūd ēn būd (65) kū: -š x^vadāyīh xūb kird, (66) ud andar yazdān spāsdār būd, (ud urišlem ī jahūdān bē

⁵³ . 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥: haē.

⁵⁴ . 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥: bun ī dōžax: mūlam narakasya. → Fars. گوزبن /gōz-bun/.

kand, ud jahūdān višuft ud pargandag kird)⁵⁵ (67) ud dēn-pedīriftārīh kay-vištāsp az tan ī ōy brihēnīd.

(68) ud az (kay) vištāsp sūd ēn būd: (69) cōn pedīriftan ud yaštan ī dēn ī veh ī mazdesnān, (70) ped bayān ēvāz ahunvar gōbišn ī dādār ohrmazd; (71) ud abesihēnīdan ud škastan ī kālbod ī dēvān ud druzān; (72) ud rāmišn ud āsānīh ī āb ud ātaš ud harvisp yazdān ī mēnōgān ud gētīgān; (73) ud pur-emēdīh ī vehān ud arzānīgān, (74) ped hān ī frārōn kām, ō hān ī x^vēš sahišn; (75) ud niyāyišn (šnāyišn)⁵⁶ ud rāmēnīdārīh ī ohrmazd abāg amehrspeñdān, (76) ud bēšišn ud zanišn ī ahrmen ud višūdagān.

28

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: kē +vahišnīgdar⁵⁷? (3) ud kē ped-nirōgdar? (4) ud kē tēzdar? (5) ud kē šāttar? (6) ud kē dušrāmdar?

(7) mēnōg xrad pesox kird (8) kū: ohrmazd x^vadāy vahišnīgdar, (9) kē nōh-hazār sāl anāgīh ped dāmān ī x^vēš az ahrmen dīd, pas-iz bē ped dādestān ud vahišnīh enyā-š nē zaned. (10) ud spīhr ped-nirōgdar. (11) ud vīr (menišn)⁵⁸ ī mardōmān tēzdar. (12) ud hān ī durvandān pešmāndar (dušrāmdar ud anumēttar)⁵⁹.

29

⁵⁵ . (...) does not occur in the Pāzand-Sanskrit version.

⁵⁶ . (K43 ۱۱۳۱۱۱۱۱۱۱۱۱): šnāišn: mānyatā.

⁵⁷ . (K 43 ۱۱۳۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱): vāxūntar: sahitaraḥ.

⁵⁸ . (K43 ۱۱۳۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱): menešn: manaś. → AV 243-244 cē tēzdar? menišn ī varanīgān.

⁵⁹ . (K43 ۱۱۳۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱): dušrāmdar ud anaomēttar. Fars. پڙمان, opp.

عنصری بلخی → شاد

اندر این خانه بوده ام مهمان کرده ام شاد از او دل پڙمان

(1) pirsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: kē ped-nigerišndar ud (ped-)pānagdar abāyed dāštan?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: rahīg (rēdak)⁶⁰ ī aburnāy, ud zan, ud stōr, ud ātaš ped-pānagdar ud (ped-)nigerišndar abāyed dāštan.

30

(1) pirsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: zīndagīh kadām vattar? (3) ud ped xrad kē ^xapursišnīgdar (apessannišnīgdar)⁶¹?

(4) mēnōg xrad pesox kird (5) kū: zīndagīh ī ōy vattar kē ped bīm ud mihōxt zīved. (6) ud ped xrad ōy ^xapursišnīgdar (apessannišnīgdar) kē ped mēnōg nē ⁺vurraved⁶², ud gētīg ārāyed.

31

(1) pirsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: āsrōnān ud asrēštārān ud vāstryōšān jud jud x^vēškārīh cē?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: āsrōnān x^vēškārīh dēn xūb dāštan, (5) ud īzišn ud azbāyišn ī yazdān xūb ped-nigerišn kirdan; (6) ud vizīr (ud dād) ud dādestān ud ēvēn ud bann, cōn az abestāg veh dēn ī mazdesnān pēdāg, rāst dāštan; (7) ud

⁶⁰ .لعبدو: rēdak: ḡimbham.

⁶¹ .لعبدوووسو: apasaṇdašnītar: apratikaraṇīyatarā.

⁶² .لعبدوووسو: garōēt: prabudhyati.

mardōmān az kirbag (ud) vehīh (vināh)⁶³ āgāhēnīdan, (8) ud rāh
ō vahišt, ud bīm ud pahrēz az dušox nimūdan.

(9) arsēštārān x^vēškārīh dušmen zadan, (10) ud šahr ud būm
(ud vimand) ī x^vēš abēbīm ud āsān dāštan.

(11) ud vāstryōšān x^vēškārīh, varz ud ābādānīh kirdan, (12)
ud tuvānsāmānīhā gēhān pedīxēnīdan ud ābādān dāštan.

32

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: hudoxšān pēšakkārān
x^vēškārīh cē?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: hudoxšān pēšakkārān
x^vēškārīh ēn (5) kū hān kār ī nē dānend, dast aviš nē barend; (6)
ud hān ī dānend, xūb ud ped-nigerišn kunend; (7) ud mizd
dādīhā x^vāhend. (8) cē kē hān kār ī nē dāned ped kirdan frāz
gīred, ast ī ⁺ka hān kār tabāh ud agār baved; ud ka vas-iz ōy
mard kē kār xvēš hušnūdag kuned ēg-iz-iš hān vināh ō bun
baved.

33

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : x^vadāy (3) ud sālār (4)
ud dōst (5) ud x^vēšāvand (6) ud zan (7) ud frazend (8) ud šahr
kadām vattar ?

(9) mēnōg xrad pāsox kird (10) kū : x^vadāy hān vattar kū šahr
abēbīm, ud mardōmān abēmest dāštan nē tuvān.

(11) ud sālār hān vattar kē ped hunar vad, ud andar kirdārān
anespās, ud ⁺hašāgirdān⁶⁴ nē ayyār ud jādaggōb.

⁶³ . ۱۰۱۰۱۰۱۰۱۰ : kərba u gunāh: puṇyasya pāpasya.

(12) ud dōst hān vattar kē pediš vistāx būdan nē šāyed.

(13) ud x^vēšāvand hān vattar ī ped astānag nē ayyār.

(14) ud zan hān vattar kē abāg ped rāmišn zīvistan nē šāyed.

(15) ud frazend hān vattar ī nē nāmburdār.

(16) ud šahr hān vattar kē ped nekīh ud abēbīmīh ud āvāmīh⁶⁵ andar zīvistan nē šāyed.

34

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: dādār ohrmazd ō gētīg tis-iz dahišn dād kē ahrmen pedyārag aviš burdan nē tuvān?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: ō ōy ī xradumand ud hunsand mardōm pedyārag burdan kem šāyed.

35

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: cand hān mardōm ī ped tuvāngar, ud cand hān ī ped driyuš abāyed dāštan?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: ēn⁺ and⁶⁶ mardōm ped tuvāngar abāyed dāštan: (5) ēk, ōy kē ped xrad bavandag; (6) didīgar, kē-š tan drust ud abēbīmīhā zīved; (7) sidīgar, kē ped hān ī mad ēsted hunsand; (8) cahārum, ōy kē-š brih ped frārōnīh ayyār; (9) panzum, kē ped cašm ī yazdān ud uzvān ī vehān husrav; (10) šašum, kē-š vurravišn abar ēn ēk abēzag veh dēn ī mazdesnān; (11) haftum, kē-š tuvāngarīh az frārōnīh.

⁶⁴ . سسبو : ašāgardā : anujīvinān.

⁶⁵ . سسبو : oḡamī : samaya, Pers. با شادکامی . → Dk vi M 527 سسبو ud ašgahānīh ; AJ (Pārsī) 0 hubāmaš.

⁶⁶ . سسبو : and.

(12) ud ēn and mardōm ped driyuš dārišn: (13) ēk, hān kē-š xrad nēst; (14) didīgar, kē-š tan nē drust; (15) sidīgar, kē(-š) ped bīm ud sahm ud mihōxt zīved; (16) cahārum, kē ped x^vēš tan nē pādixšā; (17) panzum, kē-š brih nē ayyār; (18) šašum, kē ped cašm ī yazdān ud uzvān ī vehān dusrav; (19) haftum, kē pēr, ud frazend ud peyvann nēst.

36

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: vināh kadām grāndar?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: az vināh ī mardōmān kunend, kūnmarz grāndar; (5) didīgar, kē viftag ud viftēnīdag; (6) sidīgar, kē mard ī ahlav ōzaned; (7) cahārum, kē x^vēdodah višōbed; (8) panzum, kē stūr-rāyēnīdārīh škenned; (9) šašum, kē ātaš ī vahrām zaned; (10) haftum, kē babrag ī ābīg ōzaned; (11) aštum, kē uzdēs peristed; (12) nōhum, kē ped harv kēš vurraved ud peristīdan kāmed; (13) dahum, kē tis ī-š ped nigāhdārīh pedīred bē x^vared ud nigīrā baved; (14) yāzdahum, kē vināhgārīh rāy abestām ō ⁺drōvīh⁶⁷ kuned; (15) dvāzdahum, kē kār nē kuned, bē anespāsīhā ud adādīhā x^vared; (16) sezdahum, kē zandīgīh kuned; (17) cahārdahum, kē jādūgīh kuned; (18) pānzdahum, kē ahlemōgīh kuned; (19) šāzdahum, kē dēvīzagīh; (20) haftdahum, kē duzīh ayāb duz-^xhamdastīh (^xpeccībāstīh?)⁶⁸; (21) aštadahum, kē mihrōdruzīh; (22) nōzdahum, kē kēnvarīh; (23) vīstum, kē ped tis ī kasān ō x^vēš kirdan stahmagīh kuned; (24) vīst-u-ēk, kē mard ī ahlav bēšed; (25) vīst-u-dvum, kē spazgīh kuned; (26) vīst-u-seyum, kē tarmenišnīh kuned; (27) vīst-u-cahārum, kē ō zan ī kārān šaved; (28) vīst-u-panzum, kē anespāsīh kuned; (29) vīst-u-šašum kē drōv ud anast gōbed; (30) vīst-u-haftum, kē ped hān ī vidurd tis ahunsandīh kuned; (31) vīst-u-aštum, kē rāmišn az [abārōnīh] āzārīšn ī vehān; (32) vīst-u-nōhum, kē vināh ped rāyēnišn, ud kirbag ped ranz ud ⁺spōz dāred; (33) ud sīhum, kē ped hān nēkīh ī-š ped kas kird abaxš baved.

⁶⁷ . داریش: darōg: anṛtasya.

⁶⁸ . اذی ای دژا داسی: duzī ayā dužaca dastī: coratām atha coritam haste.

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: mardōmān ped cand rāh ud vahān ī kirbag ō vahišt vēš rasend?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: fradum kirbag, rādīh; (5) ud didīgar, rāstīh; (6) ud sidīgar, spāsdārīh; (7) ud cahārum, hunsandīh; (8) ud panzum, nēkīh kirdan abāyistan ī ped vehān, ud dōst būdan ō harv kas; (9) ud šašum, ped ēn abēgumān būdan kū asmān ud zamīg ud harv nēkīh ī gētīg ud mēnōg az dādār ohrmazd; (10) ud haftum, ped abēgumānīh ī ēn kū hamāg anāgīh ud pedyārag az ahrmen ī durvand ī guzastag; (11) ud aštum, abēgumānīh ī ped ristāxēz ud tan ī pasēn; (12) ud nōhum, kē ruvān dōšārm rāy x^vēdodah kuned; (13) ud dahum, kē stūrīh rāyēned; (14) ud yāzdahum, kē frārōn-toxšāgīh kuned; (15) ud dvāzdahum, kē ped ēn abēzag veh dēn ī mazdesnān abēgumān; (16) ud sezdahum, kē ped hunar ud abzār ī harv kas hucašm baved; (17) ud cahārdahum, kē hucašmīh ī vehān ⁺x^vāhed⁶⁹, ud xvad-iz ped vehīh ī andar vehān ⁺vēned⁷⁰ hucašm baved; (18) ud pānzdahum, kē dōšārm ī vehān x^vāhed; (19) ud šāzdahum, kē kēn ud vad-dōšārmīh az menišn dūr dāred; (20) ud haftdahum, kē arešk ī abārōn nē bared; (21) ud aštdahum, kē varan-kāmagīh nē kuned; (22) ud nōzdahum, kē anāštīh abāg kas nē kuned; (23) ud vīstum, kē ped tis ī vidard ud uzīd bēš nē bared; (24) ud vīst-u-ēk, kē xēšm ō tan nē hiled; (25) ud vīst-u-dvum, kē nang rāy vināh nē kuned; (26) ud vīst-u-seyum, kē ašgahānīh rāy būšāsp nē varzed; (27) ud vīst-u-cahārum, kē ped yazdān abēgumān; (28) ud vīst-u-panzum, kē ped astīh ī vahišt ud dušox, ud āmār ī ped ruvān, ud x^vāhrīh ī ped vahišt ud anāgīh ī ped dušox abēgumān; (29) ud vīst-u-šašum, kē az spazgīh ud cašm-areškīh pahrēzed; (30) ud vīst-u-haftum, kē x^vad nēkīh kuned, ud ō-z kasān āfrāh ī nēk dahed; (31) ud vīst-u-aštum, kē vehān ayyār ud vattarān hamemāl baved; (32) ud vīst-u-nōhum, kē az frēb ud duštīh (x^vad-dōšāgīh)⁷¹ x^vēš tan pahrēzed; (33) ud sīhum, kē drōv ud anast nē gōbed; (34) ud sīh-u-ēk, kē az mihrōdruzīh x^vēštan

⁶⁹ . 𐭩𐭫𐭮𐭥𐭥𐭭: x^vāhəṭ: ākānkṣati.

⁷⁰ . 𐭩𐭫𐭮𐭥𐭥𐭭𐭥: vīnəṭ: avalokayati.

⁷¹ . 𐭩𐭫𐭮𐭥𐭥𐭭𐭥𐭥𐭭𐭥: x^vatdōšī: sveccāritvāt.

(38) ēn and tan framānburdār būdan ud peristišn kirdan abāyed: (39) zan andar šōy, (40) ud frazend andar pid(ar) ud mād(ar) ud sālār ud dastvar ud avistād ud stūr ud peyvann ī armēšt; (41) ud andar x^vadāyān ud sālārān ud avistādān framānburdār ⁺bavišn.

(42) ud yazdān vēš abāyed menīdan ud spās dāštan; (43) ud ruvān ī x^vēš ped ēc dar anāzarm nē kunišn (dārišn), (44) ud hamēšag andar āyād dārišn.

(45) ud dādvar kē dādvarīh ī rāst kuned, ud pārag nē stāned, ped pāyag ī x^vēš, hāvand ī ohrmazd ud amehrspendān, (46) ud hān kē dādvarīh drōv kuned, ped pāyag ī x^vēš, hāvand ī ahrmen ud dēvān guft ēsted.

40

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: cē sarttar, ud cē garmdar? (3) cē rōšndar, ud cē tārīgdar? (4) cē purrdar, ud cē tuhīgdar? (5) cē frazām abēbardar? (6) cē hān tis kē kas aziš sagrīh nē baved? (7) cē hān ī kas appurdan ne tuvān? (8) cē hān tis ī ped vahāg xrīdan nē šāyed? (9) cē hān tis ī harv kas hamē aziš hušnūd? (10) cē hān ī kas-iz aziš nē hušnūd? (11) cē hān ēk kāmāg ī ohrmazd ī x^vadāy az mardōmān sahed, (12) ud cē hān ēk kāmāg ī ahrmen ī durvand az mardōmān sahed? (13) cē frazām ī gētīg, ud cē frazām ī mēnōg?

(14) mēnōg xrad pesox kird (15) kū: dil ī ahlavān garmdar, ud hān ī durvandān sarttar. (16) ahlavīh rōšndar, ud durvandīh tārīgdar. (17) emēd ⁺ud panāh ō yazdān purrdar, ud hān ī ō dēvān tuhīgdar. (18) gētīg-⁺ārāy mēnōg-višōb mard frazām abēbardar. (19) dānāgīh ast kē kas sagrīh aziš nē dāned. (20) frahang ud hunar ast kē kas appurdan nē tuvān. (21) uš ud vīr ast kē ped vahāg xrīdan nē šāyed. (22) xrad ast kē harv kas ud x^vēš tan aziš abēmumust ud hušnūd. (23) sturdīh ud dušāgāhīh ast kē harv kas ud x^vēš tan-z aziš mustumand ud nē hušnūd.

(24) hān ēk kāmāg ī ohrmazd ī x^vadāy az mardōmān sahed ēn (25) kū: man bē šnāsed! cē harv kē man bē šnāsed, az pas man āyed, ud ō hušnūdagīh ī man toxšed. (26) ud hān ēk kāmāg ī

ahrmen az mardōmān sahed ēn (27) kū: man mā šnāsed! cē daned kū kē ōy durvand (/ cē kē man durvand) bē šnāsed, az pas ōy (/ man) anākkunišn nē šaved, (28) u-š (/ u-m) tis-iz nirōg (sūd) ud ayyārīh az ōy mardōm nē rased.⁷⁶

(29) ud hān ī-t mēnōg ud gētīg rāy pursīd: gētīg ped frazām margīh ud apēdāgīh; (30) ud mēnōg ped frazām, hān ī ahlavān ruvān, azarmān ud amarg ud apedyārag ud pur-x^varraḥ ud pur-rāmišn, dā hamē-u-hamē-ravišnīh, abāg yazdān ud amehrspondān ud fravahr ī ahlavān. (31) ud puhl ud drōš ud pādīfrāh ī durvandān ped dušox dā hamē-u-hamē-ravišnīh; (32) ud hān ī durvand<ān> ruvān jus az pādīfrāh būdan, vēnišn-z ī abāg dēvān ud družān ēdōn sahed cōn ped gētīg mardōm ī tandrust abāg hān ī grāndar vēmār.

41

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: mard kadām tagīgdar? (3) ud rāh kadām bīmgendar? (4) ud āmār kadām škefttar? (5) ud bōy (/ bann)⁷⁷ kadām x^vaštar? (6) ud kār kadām pašīmāndar? (7) ud dāšn kadām abēsūtтар?

(8) mēnōg xrad pesox kird (9) kū: mard hān tagīgdar kē abāg druž ī x^vēš kušīdan tuvān; (10) ud ped nāmcīšt, kē ēn panz druž az tan dūr dāred, (11) ī (cōn) ast: āz ud xēšm ud varan ud nang ud ahunsandīh.

(12) rāh andar bē-viderišnīh ī cinvar puhl bīmgendar.

(13) āmār ī ped ruvān ī durvandān škefttar.

(14) bōy (/ bann) ī frazendān x^vaštar ud abāyišnīgdar.⁷⁸

(15) kār hān pašīmāndar ī anespāsān rāy kuned.

(16) ud dāšn hān abēsūtтар ī ō anarzānīgān dahend.

⁷⁶ . → Dk vi M 479.

⁷⁷ . 𐬰𐬀: baṇd: bandha.

⁷⁸ . → HKR 77 saman ī spēd bōy ēdōn cōn bōy ī frazendān.

42

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: mardōm cand sardag hend?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: mardōm se sardag hend:
(5) ēk mardōm, ud ēk nēmmardōm, ud ēk nēmdēv.

(6) mardōm hān baved kē ped dādārīh ī ohrmazd ud marnzēnīdārīh ī ahrmen, ud būdan ī ristāxēz ud tan ī pasēn, ud abārīg-iz harv nēkīh ud anāgīh ī ped gētīg ud mēnōg abēgumān, (7) kū bun az avēšān harv do az ohrmazd ud ahrmen; (8) u-š vurravišn ped ēn ēk abēzag dēn ī veh ī mazdesnān, (9) ud ped ēc jud-ristagīh nē vurraved ud nē niyūšed.

(10) nēmmardōm hān baved kē tis ī gētīg ud mēnōg ped sahišn ī x^vēš kuned, xvēš-xradīhā ud x^vaddōšagīhā, (11) ast kār ud kirbag ī ped kāmāg ī ohrmazd, ud ast ī ped kāmāg ī ahrmen aziš rased.

(12) nēmdēv hān baved kē-š bē cōn nām ī mardōmīh ud mardōmzādagīh pediš enyā ped harv kār ud kunišn ō dēv ī dobāy humānāg; (13) nē gētīg šnāsed ud nē mēnōg; (14) nē kirbag šnāsed ud nē vināh; (15) nē vahišt šnāsed ud nē dušox; (16) ud āmār-z ī ped ruvān nē handēšed.

43

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: ohrmazd ud amehrspondān ud vahišt ī hubōy ī hurām, ped cē abērdar ō x^vēš šāyed kirdan? (3) ud ahrmen ī durvand ud dēvān stōb kirdan, ud az dušox ī dušvahāg (dušgenn)⁷⁹ ud tārīk rastan cōn šāyed?

(4) mēnōg xrad pesox kird (5) kū: ohrmazd ī x^vadāy ud amehrspondān ud vahišt ī hubōy ī hurām ō x^vēš (kirdan), ud

⁷⁹ . ۹۰۳۳۰۲: dušgaṇd: durgandhinaḥ.

ahrmen ī durvand ud dēvān stōb kirdan, ud az dušox ī tārīk +ī dušvahāg (dušgenn) rastan, ēdōn šāyed (6) ī ka mēnōg xrad ped puštebānīh gīrend; (7) ud mēnōg hunsandīh zēn ud zrē ud gurdīh humānāg ped tan peymōzend; (8) ud mēnōg rāstīh spar kunend (humānāg); (9) ud mēnōg spāsdārīh vazr; (10) ud mēnōg bavandag-menišnīh kamān; (11) ud mēnōg rādīh tigr; (12) ud mēnōg +toxšāgīh⁸⁰ abdash; ud mēnōg brih ped panāh frāz gīrend; (14) ped ēn ēvēnag ō vahišt ud vēnišn ī yazdān madan, ud az ahrmen ī durvand ud dušox ī dušvahāg (dušgenn) bōxtan šāyed.

44

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: asmān ud zamīg cōn vinārd ēsted? (3) āb andar gēhān rēzišn ud vinārišn cōn? (4) ud abr ō kū nīšīyed? (5) ud zimestān dēv kū pādixšādar? (6) ud šahr kadām apedyāragdar?

(7) mēnōg xrad pesox kird (8) kū: asmān ud zamīg ud āb ud abārīg harv tis andarōn xāyag-dēs⁸¹, ēdōn humānāg cōn murvān xāyag. (9) ud asmān azabar zamīg (ud azēr zamīg) xāyag humānāg ped dastkārīh ī dādār ohrmazd vinārd ēsted; (10) ud zamīg andar meyan ī asmān hangōšīdag ēdōn humānāg cōn zardag meyan ī xāyag; (11) (ud āb andar zamīg ud asmān ēdōn cōn āb andar xāyag.)

(12) ud hāmōyān āb ī andar gēhān rēzišn az arzah kišvar, (13) ānōh kū x^varšēd ul āyed; ud nix^vārišn ō savah kišvar, (14) (ānōh) kū x^varšēd frōd šaved, +nix^vārišn ī āb andar zrē ī pūdīg, (15) ud az zrē ī pūdīg abāz ō zrē ī varkaš šaved.

(16) abr māništ ud nišast ped harburz.

(17) zimestān dēv ped ērānvēz pādixšādar. (18) ud az dēn pēdāg (19) kū: ped ērānvēz dah māh zimestān, ud do māh hāmin; (20) ud hān-z do māh ī tābestān sard āb ud sard zamīg ud sard urvar; (21) u-šān pedyārag zimestān, (22) ud mār pediš vasyār, (23) dā-šān abārīg pedyārag kem.

⁸⁰ . توشاگ: tuxšāi: savyavasāyam.

⁸¹ . اسماڻ K43: āsmān: ākāše.

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: ēn stārag ī ped asmān pēdāg, u-šān marag ēdōn vas, ēg-išān kār ud rāyēnišn cē? (3) ud ravišn ī x^varšēd ud māh ud stāragān cōn?

(4) mēnōg xrad pesox kird (45) kū: az stāragān ī ped asmān, fradum stārag ī tištar, meh ud veh ud arzumanttar ud x^varrahumanttar guft ēsted; (6) ud hāmōyēn ⁺bahrumandīh ud pedīxīh ī gēhān ped rāh ī tištar.

(7) ud stārag ī ābcihrag ped abzāyišn ī āb; (8) ud stārag ī zamīgcihrag ped abzāyišn ī zamīg; (9) ud stārag ī urvarcihrag ped abzāyišn ī urvar; (10) ud stārag ī gōspendcihrag ped abzāyišn ī gōspend; (11) ud āb ud ⁺zamīg⁸⁶ ud urvar ud gōspendcihrag ped abzāyišn ī mardōm-cihrag dād ēsted.

(12) ud stārag ī vanand ped vidargīhā ud darīhā ī harburz gumārd ēsted (13) kū dēvān ud perīgān ud druzān az hān dar ud vidarg vardend (vardēned), (14) kū-šān rāh ud vidarg ī x^varšēd ud māh ud stāragān brīdan ud škastan nē tuvān.

(15) ud stārag ī haftōiring abāg nōh ud navad ud nōhsad ud nōh-hazār ud nōh-bēvar fravahr ī ahlavān ped dar ud vidarg ī dušox gumārd ēsted (16) ped abāz dāštan ī hān nōh ud navad ud nōhsad ud nōhhazār ud nōhbēvar dēvān ud druzān ud perīgān ud jādūgān ī (ped) hamēstārīh ī spihr ud axtarān hend. (17) u-š ravišn pērāmōn ī dušox, (18) u-š māyagvar kār ēn, cōn dvāzdah kadag ī axtarān ped dast dāred, ped drust šudan ud āmadan, (19) ud avēšān-z dvāzdah axtarān hamgōnag ped nirōg ud ayyārīh ī haftōiring ravend; (20) ud harv axtar-ē ka ped harburz andar āyed, pušt ō haftōiring kuned (dāred), (21) ud panāh az haftōiring x^vāhed.

(22) abārīg amar⁸⁷ ud anušmār axtarān ī pēdāg hend, fravahr ī gētīgān guft ēsted; (23) cē hāmōyēn dām ud dahišn ī dādār

⁸⁶ . ۳۳۳: zamī: pṛthvī.

⁸⁷ . ۳۳۳: amar.

ohrmazd ō gētīg dād, kē zāyišnīg ud kē-z ārōyišnīg hend, harv tan-ē rāy, hamgōhr fravahr-ē ī x^vēš pēdāg.

(24) ud ravišn ī x^varšēd ud māh māyagvar rōzēnīdārīh ī gēhān, (25) ud pezāmēnīdan ī harvispīn zāyišnān ud rōyišnān, (26) ud drust dāštan ī rōz ud māh ud sāl, ud hāmin ud zimestān ud vahār ud pādēz, ud abārīg mar ud hangārag ī mardōmān šāyend ayāftan ud dīdan ud dānistan, (27) vihēzag ī x^varšēd ud māh rāy abērdar pēdāg.

50

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: kadām hān tuvāngar ī ped farrox, ud kadām hān ī ped dušfarrag dārišn?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: hān kē tuvāngarīh az frārōn-toxšāgīh kird ēsted ped farrox, ud hān kē az abārōnīh kird ēsted ped dušfarrag dārišn.

51

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : cē rāy ka ašgahān ud dušāgāh ud vad mard ast ī ka ō burzišn ud nekīh ī vazurg rased, (3) ud ōy ī šāyendag ud dānāg ud veh mard ast ī ka ō grān anāgīh ud škeftīh ud niyāzumandīh rased ?

(4) mēnōg xrad pesox kird (5) kū: ōy ī ašgahān ud dušāgāh ud vad mard ka-š brih ayyār baved, ēgiš hān ašgahanīh ō toxšāgīh, ud hān dušāgāhīh ō dānāgīh, ud hān vattarīh ō vehīh humānāg baved. (6) ud ōy ī dānāg ud šāyendag ud veh mard ka-š brih hamemāl, ēgiš hān dānāgīh ō adānīh ud halagīh, ud hān šāyendagīh ō dušāgāhīh varded, (7) ud dānišn ud hunar ud šāyendagīh armēšt pēdāg baved.

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : īzišn ī yazdān, ud spāsdārīh ī ped nēkīh ī az yazdān, cōn abāyed kirdan ? (3) ud petitīgīh ī ped ruvān-bōxtārīh cōn kunišn ?

(4) mēnōg xrad pesox kird (5) kū: īzišn ī yazdān hān veh ī ped ēn abēzag veh dēn ī mazdesnān kunend ; (6) u-š bun vehīh ud rāstīh ud abēgumānīh ped yazdān ; (7) ud ped andak ud vas ī mad ēsted, andar yazdān ⁺spāsdār būdan ; ud ped šnōmagān ud āzādīh ī az yazdān menīdan ud spās dāštan ; (8) ud ka-z az ahrmen ud dēvān škeftīh ud anāgīh abar rased, ped xīr ī yazdān varumand nē būdan, (9) ud spāsdārīh ī andar yazdān nē kāhēnīdan ; (10) ud harv vizend ī jahed abāz ō stahmagīh ī ahrmen ud dēvān dādan ; (11) ud nēkīh ud sūd ī x^vēš ped zyān ī anī kas nē x^vāstan. (12) ud ped dāmān ī ohrmazd abaxšāyišnīg būdan. (13) ud ped kār ud kirbag toxšāg ud kušīšnīg ^xbūdan, (14) nāmcišt ped pahrēz ī āb ud ātaš vēš toxšīdan. (15) ud ped ēn abēgumān būdan kū yazdān ō mardōmān, bē nēkīh enyā tis-iz juttarīh nē dahend ; ud ahrmen ud dēvān, bē anāgīh enyā ēc nēkīh nē dahend.

(16) petitīg būdan rāy māyagvar tis ēn kū vināh nē kuned x^vēškāmīhā ; (17) ud agar adānīh, ayāb vistārīh, ayāb dušāgāhīh rāy, vināh-ē jahed, ēg pēš ī dastvarān ud vehān ped petit baved ; (18) ud pas az hān (ka) nē kuned, ēg hān vināh ī-š kird ēsted, az tan ī ōy ēdōn ēvārag⁸⁸ baved (19) cōn vād hān ī staft ud tag ka tēz ud saxt āyed, ud dašt ēdōn frāz māled ka harv gyāhīzag-ē tis-ē ī hān gyāg ⁺kaft ēsted bē bared.⁸⁹

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: namāz ud stāyišn ī yazdān cōn kunišn?

⁸⁸ . ۱۰۰۰: aβāž : dūre.

⁸⁹ . → Vd 3.42.

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: harv rōz, se bār, pedīrag x^varšēd ud mihr, cōn ped āgenīn ravend, ēstād (namāz ud stāyišn kunišn); (5) ud hamgōnag (pedīrag) māh ud ātaš ī vahrām, ayāb ātaš ī ādarōg, bāmdād ud nēmroz ud ēvārag, namāz ud stāyišn kirdan, (6) ud spāsdār būdan, (7) ud agar pargast andar yazdān ī mēnōgān ud gētīgān, ud mardōmān ud stōrān ud gāvān ud gōspendān ud sagān ud sagsardagān, ud abārīg dām ud dahišn ī ohrmazd ī x^vadāy vināh-ē ayāb frōdmānd-ē jast, (8) pēš ī x^varšēd ud mihr ud māh ud ātaš ī ohrmazd abaxš ud pašīmān ud ped petit būdan; (9) ud vināh vizārišn rāy cand veh šāyed kirbag varzīdan.

54

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: cē rāy ka dušāgāh mard ka-š āfrāh aviš barend frahang ud āfrāh ī dānāgān ud vehān ēdōn ped abandīh dāred kū aviš hamuxtān dušvār?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: ēd rāy cē dušāgāh mard dušāgāhīh ī x^vēš ped menišn ēdōn veh dāred cōn dānāg dānāgīh ī x^vēš ped menišn.

55

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: cē rāy ōy ī vadgōhr mard vehān nē dōst, ud anabzār mard abzārumandān?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: ēd rāy cē ōy ī ⁺anabazār⁹⁰ mard gāh az abzārumandān bīm, (5) kū-mān ped hunar ud abzār ēranzend, ud az hān bahrag, pēš vehān ud hamemālān šarmgenīh abar rased.

(6) ud vadgōhr (mardān) ēd rāy vehān nē dōst bavend, cē-šān zamān ī ped abesihēnišn ud zanišn az dast ī vehān baved.

⁹⁰ . անաբազար: anaβazār: aśikṣitāyudho.

56

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: ēn kōfīhā ud zrēihā ī ped gēhān cē rāy kird ēsted?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: ēn kōfīhā ī ped gēhān, ast ī vād hangixtār ud ast ī abāzdāštār; (5) ud ast ī gyāg ud rāyēnāg ud nišēm ud avistām ī abr ī ⁺vārendag; (6) ud ast ī zadār ī ahrmen ud dēvān, ud dāštār ud zīvēnīdār ī dām ud dahišn ī ohrmazd ī x^vadāy.

(7) ud ēn zrēihā ī ped gēhān, pānagīh-kirdārīh ud zīvēnīdārīh ī dām ud dahišn ī x^vēš rāy, dādār ohrmazd, az kanār(ag) ī harburz kird ēsted.

57

(1) pursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: cē rāy ka mēnōgān ud gētīgān dānišn ud kārāgāhīh harv do bann ō tō peyvast?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: ēd rāy cē az fradum an kē āsn xrad ham, az mēnōgān ud gētīgān abāg ohrmazd būd ham; (5) ud dādār ohrmazd mēnōg ud gētīg dahišnān, yazdān ud abārīg hamāg dām ud dahišn, ped nirōg ud tagīgīh ud dānāgīh ud kārāgāhīh ī āsn xrad āfrīd ud ⁺dād, ud dāred ud rāyēned. (6) ud ped fraškird sar abesihēnišn ud zanišn ī ahrmen u-š višūdagān ped xrad nirōg abērdar šāyed kirdan. (7) ud sōšāns abāg kayhōsrō ud avēšān kē ristāxēz ud tan ī pasēn kunend, nirōg ud ayyārīh ī xrad rāy, abērdar kirdan šāyend.

(8) dānišn ud kārāgāhīh ī gētīg, ud frahang ud hamōzišn ī ped harv pēšag, ud hamāg-rāyēnīdārīh ī āvāmīgān, ped xrad baved; (9) ruvān ī ahlavān ped bōxtan az dušox ud madan ī ō vahišt ud garōdmān, nirōg ud pānagīh ī xrad rāy, abērdar rasend. (10) ud

mardōmān ped gētīg, veh-zīvišnīh ud rāmišn ud husravīh ud harv nēkīh, ped nirōg ī xrad šāyed x^vāstan.

(11) ud tōm ī mardōmān ud stōrān ud gāvān ud gōspendān ud abārīg-iz harv dām ud dahišn ī ohrmazd ī x^vadāy dāštan ud nišāstan ī andar aškum, ^xdā ka az ⁺gursagīh ud tišnagīh bē nē mīrend, ud pēdāg kirdan ī-šān x^varišn andar aškum, ud baxšišn ud pezāmišn ī hannāmān 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥⁹¹ [ped] zōr ī xrad rāy, abērdar kirīhend (šāyend kirdan).

(12) vinārišn ī zamīg, ud gumēzišn ī āb andar zamīg, ud rōyišn ud vaxšišn ī urvarān, ud rang ī gōnag gōnag, ud bōy ud mizag ud x^vašīh ī tis tis, ped xrad abērdar baxt ud kird ēsted (13) ud vinārišn ī harburz pēramōn ī gēhān, ud pēdāgēnīdan ī haft kišvar zamīg, ud asmān azabar kōf ī harburz, ud ravišn ī x^varšēd ud māh ud dvāzdah axtarān, ud šaš gāh ī gāhānbār, ud panz gāh ī fravardīgān, ud vahišt ī ped humat gāh ud hūxt gāh ud huvaršt gāh ud hamāg-x^vārīh garōdmān ī pahlum, ud vidarg ī mēnōgān ud gētīgān, puhl ī cinvar, ped nirōg ī xrad kird ud baxt ēsted.

(14) abr ī 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 (ābgēnag)⁹² āb az zrē stadan, ud ped andarvāy rāyēnīdan, ud peymānīgīhā srešk srešk ō zamīg vixtan, ud bē dānistan ī dām ī ohrmazd, cōnīh ī vahišt ud dušox, ud x^vābarīh ī ohrmazd ud amehrspendān ud abārīg yazdān abar dāmān ī x^vēš, ud zadārīh ud marnzēnīdārīh ī ahrmen ud dēvān abar dāmān ī ohrmazd, ped nirōg ī xrad abērdar šāyed dānistan. (15) ud dēn ī veh ī mazdesnān, ud gōbišn ud cāšišn ī mēnōgān⁹³, ud škastan ī dēvān kālbod ī gētīgīg, ud apēdāg kirdan az vēnišn ī mardōmān, ⁺pahlum abzār ī xrad rāy, abērdar kirīhed. (16) ud kušišn-z ud kārzār ī ērān abāg anērān, ud zanišn ī ahrmen ud dēvān, ped nirōg ī xrad šāyed kirdan.

(17) āb-iz ī nihānīg azēr ī zamīg, x^varšēd-nigerišn kirdan, ud ō varz ud ābādānīh ud sūd ud āsānīh ud rāmišn ī mardōmān ud stōrān ud gāvān ud gōspendān, ped nirōg ī xrad šāyed burdan.

(18) ud dard ud vēmārīh ī mardōmān ud stōrān ud gāvān ud gōspendān ud abārīg gyānvarān bē šnāxtan, ud dārūg ud darmān ud tandrustīh ud āsānīh aviš burdan, nirōg ī xrad rāy, abērdar šāyed kirdan.

⁹¹ . 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 (dōlābgarīh ud ābhanzīh? dūrhuagarīh ud mehōzīh?): mehaōžī: mahāśaktyā.

⁹² . 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 (miznēnag?): āβgīna: ratnākrtī: بارنده.

⁹³ . 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥: gāθyq : halokinām.

(19) ud harv mardōm kē az xrad bahrvarīh vēš, ēgiš vahišt bahr abērdar. (20) vištāsp-iz ud zardušt ud gayōmard ud abāriḡ avēšān +kē az vahišt bahr abērdar, vēš aviš-madārīh ī xrad rāy. (21) ud jim ud frēdōn ud kayus ud abāriḡ avēšān x^vadāyān kē az yazdān varz ud nekīh⁹⁴ (vēš) vindād –cōn vištāsp ud abāriḡ x^vadāyān <kē> az dēn bahrvarīh būd – ud nē madan ī avēšān ō dēn (vahišt)⁹⁵, ud pez hān ī ka andar x^vēš x^vadāy anespās būd hend, kem aviš-madārīh ī xrad rāy.

(22) ud ahrmen-z ud dēvān ōy mard vēš frēbend, ud ō dušox nayend, kē az xrad driyuštar, ud ped xēm sabukdar. (23) pēdāḡ kū ōy kē ped xēm ud xōḡ ud varišn nek, ēgiš spās az xrad dārišn. (24) cē pēdāḡ kū: ahrmen ō zardušt drāyīd kū: “agar az ēn dēn ī veh ī mazdesnān abāz ēstē, ēg-it hazār sāl x^vadāyīh ī gētīḡ daham, (25) cōn ō vadagan dahyubed⁹⁶ dahāk dād.” (26) zardušt purxradīh rāy ud xēm ud varišn ī frārōn <rāy> nē niyūšīd ud nē vihebīhist, ped hān viyābānīh ī guzastag gennāḡ durvand frēftag ud viyābān nē būd, (27) u-š ō ahrmen guft (28) kū “škennam ud gugānam u-t niḡūsār kunam (ud nizār kunam) kālbod ī ašmāh dēvān ud druzān ud jādūḡān ud perīgān, ped hōm ud barsum ud dēn ī rāst ī veh kē dādār ohrmazd ō man cāšt.” (29) ahrmen ka-š hān soxan ašnūd, stard ud stōb būd, ud ō dušox dvārist, ud dagr(and) zamān stard ēstād.

(30) ēn-z pēdāḡ kū: ohrmazd ka ahrmen abāḡ-iš hāmōyēn dām ud dahišn ped peymān frāz grift būd, pas abāḡ hāmōyēn yazdān ud amehrspondān hanzaman kird, u-š az hān ī x^vēš xrad āzādīh guft ud hangārd.

(31) ēn-z pēdāḡ kū: nōh hazār sāl ī frašegirdīḡ dā ristāxēz ud tan ī pasēn hāmōyēn dām ud dahišn xrad dāred ud rāyēned.

(32) ud ēn-z pēdāḡ kū: ōy ī dušāḡāh ud vadxēm mard ka vas-iz ō burzišn ud tuvāngarīh rased, pas-iz ped hān nekīh ud pādixšāyīh burzīdan nē abāyed.

⁹⁴ . 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬎: tuḡarī : śaktimattān.

⁹⁵ . 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬎: vahāšt : svargabhuvane.

⁹⁶ . → Vd 19.6 vadāyanō daiḡhu.paitiš.

(1) pirsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : cē rāy ka pādixšāy-ē ī dušāgāh, pādixšāyīh rāy ī-š ast, dušāgāhīh ud halagīh abāz ō dānāgīh ud hunarāvandīh varded, (3) ud driyuš-ē ī dānāg, driyušīh rāy, dānāgīh ud kārāgāhīh ī-š ast ō halagīh ud abēsūdīh varded ?

(4) mēnōg xrad pāsox kird (5) kū: frēbīšn ud stahmagīh ī āz druz rāy, mardōmān harv kē-š x^vāstag ud tuvāngarīh vēš, ped mardōmīh ī ōy soxan vēš gōbend, ud kunišn ud kirdārīh abērdar hangārend ; (7) bē ped cašm ī yazdān ud amehrspendān driyuš ī avināh ud dānāg veh ud grāmīgdar kū pādixšāy ud tuvāngar ī dušāgāh.

59

(1) pirsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : cē āhōg ī āsrōnān, (3) ud cē āhōg ī arsēštārān, (4) ud cē āhōg ī vāstryōšān, (5) ud cē āhōg ī hudoxšān ?

(6) mēnōg xrad pāsox kird (7) kū : āhōg ī āsrōnān ahlemōgīh ud āzvarīh ud framōšīdārīh ud sūdāgīh ud x^vardag-nigerišnīh ud dušvurravišnīh ī ped dēn.

(8) āhōg ī arsēštārān stahmagīh ud zadārīh ud mihrōdruzīh ud +anabaxšāyandīh⁹⁷ ud dahišīh⁹⁸ ud abardanīh ud tarmenišnīh.

(9) āhōg ī vāstryōšān dušāgāhīh ud cašmareškīh ud vadx^vāhīh ud kēnvarīh.

(10) āhōg ī hudoxšān dušvurravišnīh ud anespāsīh ud abārōn-drenzišnīh ud tundīh ud dušēvāzīh.

60

⁹⁷ . اناباخشایانده: anāvaxšāšnimaṇdī : apratipālanā.

⁹⁸ . دهش: vehī. → Armen. dahič ‘hangman, executioner’, Aram. dḥš-.

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: mardōm ped vehīh ud vattarīh kadām āšnāgdar?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: mardōm kē-š nišast ud kār abāg +vehān, u-š nām ped husravīh ud vehīh barend, mard ped vehīh hān āšnāgdar. (5) ud hān kē-š nišast ud kār abāg vattarān, u-š nām ped dusravīh barend, mard ped vattarīh hān āšnāgdar.

(6) cē guft ēsted (7) kū: kē abāg vehān peyvanned, vehīh, (8) ud kē abāg vattarān peyvanned vattarīh abāg āvared; (9) ēdōn cōn vād ī ka ō gennagīh pehikōbed, gennagīh, (10) ud ka ō hubōyīh pehikōbed hubōyīh (abāg bē āvared). (11) pas dān (/sazed dānistan) (12) kū: hān kē kār abāg vehān, vehīh pedīred; (13) ud kē kār abāg vattarān, vattarīh; (13) bē pas-iz harv do ped uzmayišn dārišn.

61

(1) porsīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū : rad ī mardān kē ? ud rad ī zanān kē ? (3) ud rad ī aspān kē ? ud rad ī gāvān kē ? ud rad ī vāyendagān kē ? (4) ud rad ī dadān kē ? ud rad ī jōrdāyān kē ?

(5) mēnōg xrad pāsox kird (6) kū : mard ī dānāg ī dēn-āstavān ī huspās ī rāstgōbišn abar hamālān rad.

(7) zan ī juvān ī drust-gōhr ī avistvār ī husrav ī huxēm ī kadag-abrōz kē šarm ud bīm nēk, x^vēš pid ud niyāg ud šōy ud sālār dōst ud huzihr ud 𐬨𐬀𐬎𐬌𐬎𐬀 /vimēhgen ?/ abar zan ī x^vēš hamālān rad.

(8) asp ī arvand aspān rad.

(9) gāv ī x^varrahumand ī burzgōš ī ramagumand abar gāvān rad.

(10) *cihrāb*⁹⁹ *murvān rad*.

(11) *xargōš dadān rad*.

ud gannum jōrdāyān rad.

62

(1) *pursīd dānāg ō mēnōg xrad* (2) *kū: kangdiz kū-gyāg ēsted?* (3) *var ī jimgird kū (gyāg) kird ēsted?* (4) *tan ī sām kū gyāg nibayed?* (5) *mānišn ī srōš kū?* (6) *xar ī se-pāy kū gyāg ēsted?* (7) *hōm ī rist-ārāstār, kē rist pediš virāyend ud tan ī pasēn pediš kunend, kū rust ēsted?* (8) *gōbedšāh ped kadām gyāg?* (9) *kar mähīg ped cē kār gumārd ēsted?* (10) *sēn-murv āšyān kū dāred?* (11) *camrōš kū gyāg nišīyed, u-š kār cē?*

(12) *mēnōg xrad pesox kird* (13) *kū: kangdiz ped ušastar rōn, nazd ō sadvēs*¹⁰⁰, *gumārd ēsted*, (14) *ped vimand ī ērānvēz*.

(15) *var ī jimgird ped ērānvēz azēr zamīg kird ēsted*, (16) *ud harv ēvēnag tōm ī hamāg dām ud dahišn ī ohrmazd ī x^vadāy, az mardōm ud stōr ud gōspend ud vāyendag, harv cē vehdar ud ped-vizindar, ō ānōh burd ēsted;* (17) *ud harv cahal sāl, az zan-ē ud mard-ē ī hān gyāg hend fraزند-ē zāyed;* (18) *u-šān zīndagīh sesad sāl;* (19) *u-šān dard ud pedyārag kem*.

(20) *tan ī sām ped dašt ī pišinah* ^x*nazd ō kōf ī damāvand;* (21) *ud ped hān dašt bē jōrdā ud x^varišnīg tis ī kārend ud dravend (/durend) ud pediš zīvend dā anī* ^x*giyāh*¹⁰¹ *ud draxt ud urvar nēst;* (22) *u-š zeryōnīh frāyist dramnag.* (23) *ud yazdān ud amehrspendān tan ī sām rāy nōh ud navad ud nōhsad ud nōhhazār ud nōhbēvar fravahr ī ahlavān ped pānagīh gumārd ēsted* (24) *kū-š dēvān ud družān nē vināhend*.

(25) *māništ ī srōš frāyist ped arzah ud pas pez savah ud hamāg gēhān*.

⁹⁹ . *ܘܥܝܪܒܐ* /*cihrāb, cīrāb*/ = *caxrvāg* < **caxravāka*- (Skt. *cakravākā*-, Khot. *tcīrau*- 'duck').

¹⁰⁰ . *ܘܥܝܪܒܐ* : *ō satavaēs: satavaesatāarakasya*.

¹⁰¹ . *ܡܘܪܕܐ* : *mūrd: mūrdo*.

(26) xar ī sepāy meyān zrē ī varkaš nišīyed (/ ēsted), (27) ud hāmōyēn āb ī ō nasā ud daštān ud abārīg hixr (ud rīmanīh) vāred, ka ō xar ī sepāy rased hāmōyēn ped vēnišn pāk ud yōšdāhr kuned.

(28) hōm ī rist-ārāstār ped zrē ī varkaš andar hān ī zufāydum (/ zufrdum) gyāg rust ēsted; (29) u-š nōh ud navad ud nōhsad ud nōhhazār ud nōhbēvar fravahr ī ahlavān (ped) pānagīh gumārd ēsted; (30) u-š kar māhīg pērāmōn hamē garded, u-š vak ud abārīg xrafstar aziš abāz hamē dāred.

(31) gōbedšāh ped ērānvēz andar kišvar ī x^vanirah; (32) ud az pāy dā nēmtan gāv; ud az nēmtan dā azabar mardōm; (33) ud hamvār ped ⁺drayābār¹⁰² nišīyed, (34) ud īzišn ī yazdān hamē kuned, ud zōhr ō zrē rēzed, (35) (kē rāy) ped hān zōhr-rēzišnīh amar xrafstar andar zrē bē mīrend. (36) cē agar, pargast, ōy hān īzišn ī yazdān nē kuned, ud hān zōhr ō hān zrē nē rēzed, kū hān amar xrafstar bē abesihed, ēg hamē ka vārān vāred xrafstar ēdōn vāred cōn vārān.

(37) sēnmurv ⁺ašyān¹⁰³ ped van ī judbēš ī vastōhmag (^xvisptōhmag); (38) ud hamē ka abar āxēzed, hazār tāg az hān draxt bē rōyed; (39) ud ka nišīyed, hazār tāg bē škenned, u-š tōm aziš ōsāned.

(40) camrōš murv ham hān nazdīkīh nišīyed; (41) u-š kār ēn kū hān tōm ī az van (/ draxt)¹⁰⁴ ī vastōhmag (/ harvisptōhmag)¹⁰⁵ ī judbēš ōsāned, ōy cined, ud ānōh kū tištar āb stāned, parganed, (42) kū dā tištar āb abāg hān harvispīn tōm stāned, ud abāg hān vārān ped gēhān vāred.

63

¹⁰² . فلوس سوسر سلا (K43): daryāw bār: samudratate.

¹⁰³ . سوس سوس (K43): āsəšn: višrāmo.

¹⁰⁴ . III: daraxt: vṛkṣāt.

¹⁰⁵ . اوس سوس: harvisp-tuxma: sarvabjāt.

(1) p̄ursīd dānāg ō mēnōg xrad (2) kū: kadām hān kirbag ī az kirbagān meh ud veh (ud arzumanttar ud sūdumanttar), u-š tis-iz (ranz ud) uzēnag ped-kār¹⁰⁶ nē abāyed?

(3) mēnōg xrad pesox kird (4) kū: andar ⁺yazdān (ud vehān) spāsdār būdan; (5) ud harv kas rāy nēkīh abāyistan; ((6) ud andar harv gāh ud zamān, ohrmazd ped dādārīh, ud ahrmen ped marnzēnīdārīh, menīdan ud andar āyād dāštan; (7) ud ped astīh ī yazdān ud dēn ud ruvān ud āmār ī ped stwš, ud būdan ī ristāxēz ud tan ī pasēn abēgumān būdan.) (8) (māyagvardum) ēn (kirbag) az harv kirbag meh ud veh (ud arzumanttar ud sūdumanttar), u-š ēc (ranz ud) uzēnag ped kār nē abāyed.

*drodīh ud bōxtagīh*¹⁰⁷

¹⁰⁶ . ۱۱۲ و ۱۱۳: andar.

¹⁰⁷ . K43 ۱۱۲ و ۱۱۳, → AV 172 drustīh ī tan ... bōxtagīh ī ruvān.

Postscript

The Pāzand-Sanskrit postscript may be attributed to Nairyōsangh:

parisamāptaṃ praṇāmena, samādhānena, pramodena,
pārthivatvenaca sarveṣāṃ uttamānāṃ sadācāriṇāṃ; tasmaica
yadarthaṃ samālikhitaṃ susiddhiḥ suvakṛtvaṃ bhūyāt; paścāt
varṣasatikāt sārddāt putraṇāṃ putrebhyo dīnīyebhyaḥ
saṃpādayitā bhūyāt, svāminaḥ kāmēna.

yasyaca sā yā mahāguṇā na buddhiḥ, tasyaca sā mahāguṇā
etasmāt bhavati. buddhiśca apetyā, durbalā; vidyāca
apetabuddiḥ ajaṃgāmā.

Postscript (in Pāzand), L 19 (Z & P 19) = the postscript of
the CK

frazaft ped drod ud šādīh ud urvāhm<īh> ud pādixšāyīh ī
hamāg vehān ī frārōnān. ō ōy kē rāy nibišt hujahišnīh
humurvāgīh bād. pas az sāl sad-u-panzāh ō frazend frazend ī
dēnīg ī x^vēš abespārdār bād. ped yazdān kām. kē-š hān ī mahist
hunar <bē> baved. xrad ī abēfrahang driyuš, ud frahang ī
abēxrad armēšt.

Colophons

K 43

frazaft ped drod ud šādīh ud rāmišn andar rōz ī šahrever ud
az māh <ī> ābān az sāl ī nōhsad sīh-u-ašt ī yazdegird ī šāhān šāh.
man م١٣٥١١٤٤ /mihrābān/ <ī> anōšagrīvān ī rustahm <ī> šahriyār
nibišt, x^vēšīh <ī> x^vēš rāy, az peccēn ī dastvar x^varrahpērōz
aspendyār ī x^varrahpērōz; ud ١ /ōy/ az peccēn <ī> dastvar
ي١٤٥١١٤٤ /yazdayyār/ (šahriyār?) ī vēzan ī husravšāh; ud ōy ēn
and vāzagīhā az peccēn ī vahištbaḥr māhvindād ī م١٣٥١١٤٤
/narmāhān/ (nerīmān?) ahlav-ruvān nibišt ēstād, ud az kišvar ī
hindūgān bē ō amā rasīd, amāh-iz nibišt. ped yazdān kām bavād.

L 19 (Z&P 19)

frazaft ped drod ud šādīh ud rāmišn [ud frazāmēnīd].
man dēnbannag hērbed م١٣٥١١٤٤ /yazdayyār/ (šahriyār?)
<ī> ١٤٤ /emēd?/ ī neryōsang nibišt.

Then follows a colophon in Sanskrit.¹⁰⁸

There is another colophon in Sanskrit.¹⁰⁹

Select Bibliography

F.Ch. Andreas, *The Book of the Mainyô-i-khard, also an old fragment of the Bundeshesh, both in the original Pahlavi*, Kiel, 1882.

T.D. Anklesaria, *Dānāk-u Manyō-î Khard. Pahlavi, Pazand and Sanskrit Texts*, Bombay, 1913/ 1282 Yazdezdardi.

E.K. Antiâ, *Pâzand Texts*, Bombay, 1909, 273-334.

Sh. D. Bharucha, *Collected Sanskrit Writings of the Parsis, Part III. Mainyôî Khard*, Bombay, 1912.

D.P. Sanjana, *The Dînâ î Mainû î Khrat, or the Religious Decisions of the Spirit of Wisdom*, Bombay, 1895.

E.W. West, *The Book of the Mainyo-i-Khard. The Pazand and Sanskrit Texts (in Roman characters), as arranged by Neriosengh Dhaval, in the fifteenth century*, Stuttgart, 1871.

E.W. West, *Pahlavi Texts, Part III*, Oxford University Press, 1885.

۱. تفضلی، مینوی خرد، تهران، ۱۳۵۴.

Raham Asha

1381 A. Y./ 2012 A. D.

¹⁰⁸ . See Bharucha, III, 48; J.M. Unvala, *Collection of Colophons of Manuscripts bearing on Zoroastrianism in some Libraries of Europe*, Bombay, 1940, 94-5. See also E.W. West, *Pahlavi Texts*, III, Oxford U.P., 1885, xxi (“... a colophon in very corrupt Sanskrit, which states that this manuscript was completed in the district of Nāgamaṇḍala, at a date corresponding to Friday, the 19th October 1520, by the teacher Mihrvān, son of Mahyār and grandson of Padama, for the priest Bahrām, son of Pālhan”).

¹⁰⁹ . This colophon is given in the printed text of T. D. Anklesaria. Bharuch reproduces it with some corrections. See Bharucha, III, 48-9.